

Univerzita Palackého v Olomouci
Fakulta tělesné kultury

ANALÝZA FAKTORŮ OVLIVŇUJÍCÍCH ÚČAST NA LETNÍM TÁBOŘE
ŽÁKŮ ZÁKLADNÍCH ŠKOL V OKRESE ÚSTÍ NAD ORLICÍ

Diplomová práce
(magisterská)

Autor: Silvie Králová, Rekreologie
Vedoucí práce: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.
Olomouc 2016

Jméno a příjmení autora: Silvie Králová

Název diplomové práce: Analýza faktorů ovlivňujících účast na letním táboře žáků základních škol v okrese Ústí nad Orlicí

Pracoviště: Katedra rekreologie

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.

Rok obhajoby diplomové práce: 2016

Abstrakt:

Diplomová práce se zaměřuje na letní tábory z pohledu organizovaného cestovního ruchu dětí a mládeže. Hlavním cílem práce je výzkum účasti na letních táborech mezi žáky 5. a 7. tříd základních škol v okrese Ústí nad Orlicí a jejich preference při volbě typu, délky, ceny a místa konání akce. Z teoretického hlediska poskytuje diplomová práce základní informace o cestovním ruchu dětí a mládeže, o historii a současnosti letních táborů a blíže specifikuje organizace, které se zabývají organizovaným cestovním ruchem dětí a mládeže. V praktické části byly analyzovány výsledky dotazníkového šetření, z kterých vyplývá, že přestože jsou letní tábory stále vyhledávanou možností trávení volného času o prázdninách, existují rozdíly v účasti mezi dětmi z města a venkova.

Klíčová slova:

Cestovní ruch, organizovaný cestovní ruch dětí a mládeže, letní tábor

Souhlasím s půjčováním diplomové práce v rámci knihovních služeb.

Author's first name and surname: Silvie Králová

Title of the master thesis: The analysis of the factors influencing summer camps' presence of primary school pupils in the district of Ústí nad Orlicí

Department: Department of Recreology

Supervisor: Ing. Eva Schwartzhoffová, Ph.D.

The year of presentation: 2016

Abstract:

This diploma thesis focuses on summer camps from the point of view of youth and children's tourist industry. The main aim of the work is the research of the presence at summer camps among the pupils of 5th and 7th year of primary schools in the district of Ústí nad Orlicí and their preference while selecting type, length, price and place of the event. The aim of the theoretical part is to provide basic information about tourist industry of children and youth, about the history and present state of summer camps and it deals with the organizations providing these services in more details. The practical part analyses the outcome of the questionnaire survey and it shows that although summer camps are still frequented option of leisure time activities during holiday there are differences in the presence of children from rural and urban areas.

Keywords:

Tourism, organized tourist industry of children and youth , summer camp

I agree the thesis paper to be lent within the library service.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně pod vedením Ing. Evy Schwartzhoffové, Ph.D., uvedla všechny použité literární a odborné zdroje a dodržovala zásady vědecké etiky.

V Olomouci dne

.....

Děkuji Ing. Evě Schwartzhoffové, Ph.D. za pomoc a cenné rady, které mi poskytla při zpracování diplomové práce.

OBSAH

ÚVOD	7
1 PŘEHLED POZNATKŮ.....	8
1.1 Cestovní ruch	8
1.1.1 Klasifikace cestovního ruchu.....	9
1.1.2 Produkt v cestovním ruchu.....	11
1.1.3 Zájezdová činnost.....	14
1.2 Cestovní ruch dětí a mládeže.....	16
1.2.1 Dítě jako klient v rámci CR.....	17
1.3 Instituce pořádající organizovaný cestovní ruch dětí a mládeže	18
1.3.1 Cestovní kanceláře - specializované.....	20
1.3.2 Školská zařízení a školská zařízení pro zájmové vzdělávání	22
1.3.3 Nestátní neziskové organizace.....	24
1.4 Letní dětské tábory.....	25
1.4.1 Typy táborů	27
1.4.2 Historie dětských táborů	30
1.4.3 Historie dětských táborů v Čechách.....	31
1.4.4 Podmínky pro pořádání letních táborů	32
1.4.5 Nejvýznamnější neziskové organizace z hlediska pořádání letních táborů ...	34
1.4.6 Nejvýznamnější cestovní kanceláře z hlediska pořádání letních táborů.....	36
1.4.7 Počty letních táborů	38
1.4.8 Ceny letních táborů	40
2 CÍLE A ÚKOLY	43
3 METODIKA	45
4 VÝSLEDKY.....	48
5 DISKUSE	60
6 ZÁVĚR.....	64
7 SOUHRN.....	66
8 SUMMARY.....	67
9 REFERENČNÍ SEZNAM	68
10 PŘÍLOHY.....	73

ÚVOD

Letní prázdniny jsou nejen obdobím, kdy si děti odpočinou od školy, ale také starostí pro rodiče jak s volným časem dětí naložit. Mnoho z nich hledá pro své děti náplň, která by nebyla jen pouhou rekreací, ale byli by rádi, kdyby jim přinesla i nové zážitky, zkušenosti a kamarády. Většina rodičů si nemůže vzít dovolenou na celé období prázdnin a tak si děti užívají nejen rodinné dovolené, ale také pobyty u příbuzných a mnoho z nich využije pestré nabídky letních táborů. Právě téma letních táborů z pohledu organizovaného cestovního ruchu dětí a mládeže je hlavním tématem této diplomové práce. Letní tábory jsou v České republice doslova fenoménem. Tradice jejich pořádání začala už na samém začátku dvacátého století a postupně se rozrůstala. Mezi hlavní pořadatele vždy patřily spolkové organizace, ale od roku 1989 došlo k velkému obratu a do aktivního využití volného času v době prázdnin začaly vstupovat komerční subjekty. Nabídka táborů se tak rozrostla o různá zaměření a může oslovit opravdu velké spektrum dětí podle jejich osobních zájmů. Letní tábory mohou mít také vliv na účast v cestovním ruchu v dospělosti, a to z toho důvodu, že tábor je pro mnoho dětí první dlouhodobé cestování bez rodičů. V bezpečném prostředí tábora se učí větší samostatnosti, rozhodnosti, překonávají překážky a posilují vlastní sebevědomí. V přímém kontextu s cestovním ruchem jde zejména o poznávání kulturních, historických a přírodních zajímavostí.

Cílem práce je výzkum účasti na letních táborech mezi žáky 5. a 7. tříd základních škol v okrese Ústí nad Orlicí a jejich preference při volbě typu, délky, ceny a místa konání akce. Téma bylo vybráno z důvodu dlouholeté osobní zkušenosti s pořádáním letních skautských táborů a částečně také z důvodu záměru uspořádat v příštím roce příměstský jachtařský tábor ve městě Lanškoun, v okrese Ústí nad Orlicí.

Diplomová práce je rozdělena na část teoretickou a praktickou. Teoretická část se zaměřuje na objasnění základních pojmů z oblasti cestovního ruchu, cestovního ruchu dětí a mládeže, pojednává o historii a současnosti letních dětských táborů u nás i v zahraničí a blíže specifikuje organizace, které se zabývají organizovaným cestovním ruchem dětí a mládeže. Praktická část se věnuje naplnění stanoveného cíle práce, kterým je zjištění, zda účast a volbu typu letního tábora ovlivňuje místo bydliště a věk. Zjištěné výsledky se opírají o realizované dotazníkové šetření, kterého se účastnilo 497 respondentů.

1 PŘEHLED POZNATKŮ

Tato kapitola je věnována výkladu základních pojmů spojených s tématem diplomové práce. Zaměříme se na cestovní ruch a to především z pohledu organizovaného cestovního ruchu dětí a mládeže. Dále se budeme podrobně věnovat letním dětským táborům, které jsou jedním z produktů tohoto typu cestovního ruchu.

1.1 Cestovní ruch

Cestovní ruch se stal součástí dnešní moderní doby. Díky zvyšujícímu se požadavku lidí uspokojovat své potřeby, jako je odpočinek, poznání, nové kulturní, estetické a pohybové zážitky a mnoho dalších, se stal také významným ekonomickým faktorem.

Jasně vymezení cestovního ruchu není snadné. V různých publikacích je popsán mnoha definicemi. Nejčastěji je používána statisticky zaměřená definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO). Cestovní ruch podle WTO znamená dočasnou změnu místa pobytu, což znamená cestování a přebývání mimo trvalé bydliště, ne déle než jeden rok, zpravidla ve volném čase za účelem rekreace, rozvoje poznání a spojení mezi lidmi (Ryglová, 2009).

Autoři výkladového slovníku cestovního ruchu Zelenka a Pásková (2012, 83) definici WTO významně rozšířili:

Cestovní ruch je komplexní společenský jev zahrnující aktivity osob cestujících mimo jejich obvyklé prostředí nebo pobývajících v těchto místech ne déle než jeden rok za účelem zábavy, rekreace, vzdělávání, pracovní či jiným účelem i aktivity subjektů poskytujících služby a produkty těmto cestujícím osobám, tedy i provozování zařízení se službami pro tyto cestující osoby včetně souhrnu aktivit osob, které tyto služby nabízejí a zajišťují, aktivit spojených s využíváním, rozvojem a ochranou zdrojů pro cestovní ruch, souhrn politických a veřejně správních aktivit a reakce místní komunity a ekosystémů na uvedené aktivity. Toto pojetí vnímá cestovní ruch jako komplexní proces, který se týká jak účastníků poptávky a dané destinace, kde je cestovní ruch realizován, tak i poskytovatelů nabídky služeb.

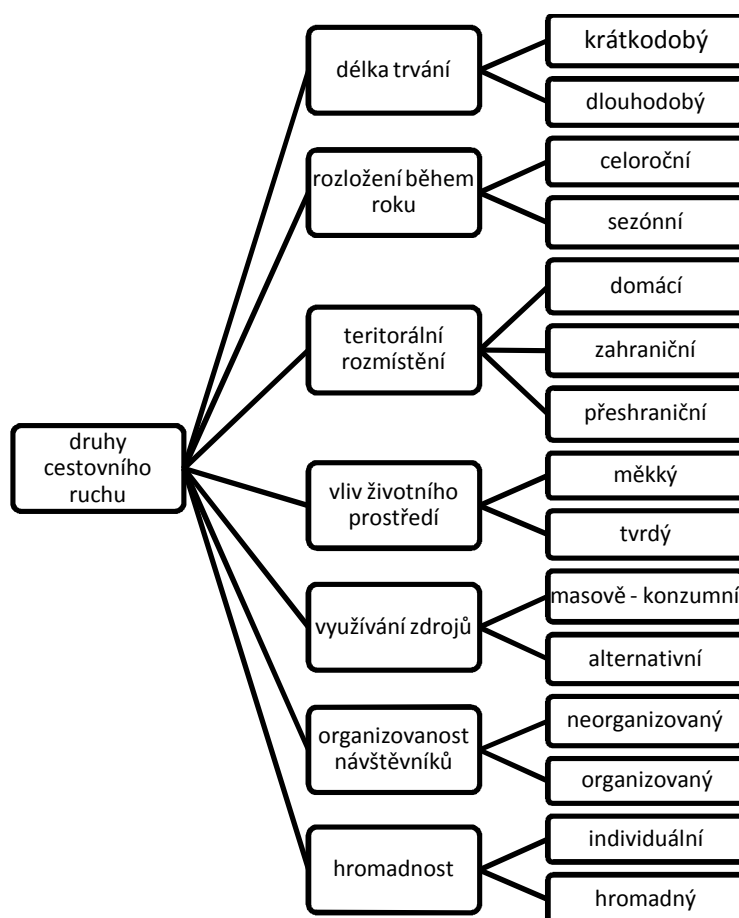
1.1.1 Klasifikace cestovního ruchu

Vymezení jednotlivých typů cestovního ruchu vychází především z jeho konkrétní podoby. Název tedy v sobě nese obsahovou a jevovou stránku. V odborné literatuře se můžeme setkat s popisem mnoha různých druhů, forem a typů cestovního ruchu, a dochází tak k velké nejednotnosti. Z níže uvedených definic je zřejmé, že dochází k částečnému prolínání mezi druhy a formami cestovního ruchu. Seznam jednotlivých druhů a forem nelze považovat za konstantní, neboť jak uvádí Hesková (2010), výčet jednotlivých druhů a forem se neustále rozšiřuje, a to v závislosti na působení nových trendů, změně preferencí účastníků cestovního ruchu a technologických možnostech nabídky.

Ryglová, Burian, Vajčnerová (2011) rozlišují základní formy cestovního ruchu:

- rekreační – přispívá k reprodukci, k regeneraci duševních i fyzických cíl,
- kulturně-poznávací – je zacílen na poznávání kultury, historie, tradic a zvyků,
- sportovně turistický – zaměřený na cílený aktivní odpočinek,
- léčebný a lázeňský – zaměřený na léčbu, relaxaci a prevenci.

Zelenka a Pásková (2012) vycházejí při třídění druhů cestovního ruchu z motivace návštěvníků. Jako nejčastěji používané uvádí tyto druhy (viz obrázek č. 1).

Obrázek 1. Vybrané druhy cestovního ruchu (autorka podle Zelenky, Páskové, 2012)

Indrová (2007) a Malá (2002) uplatňují při rozdělení společné kritérium typu cestovního ruchu jako vyjádření jeho jevové formy, které umožňuje lépe charakterizovat účastníka cestovního ruchu:

- převažující motivace účasti na cestovním ruchu,
- místo realizace,
- délka pobytu,
- způsob zabezpečení cesty a pobytu,
- počet účastníků,
- věk účastníků,
- převažující prostředí pobytu.

S cestovním ruchem dětí a mládeže koresponduje z výše uvedeného nejvíce rozdělení dle věku účastníka, které Indrová a kol. (2008) dále člení:

- cestovní ruch dětí,
- cestovní ruch mládeže,
- cestovní ruch rodin s dětmi,
- cestovní ruch „babyboomers“ (věková skupina lidí mezi 40-50 rokem, kteří mají již odrostlé děti, jsou ekonomicky aktivní se sklonem k cestování),
- cestovní ruch seniorů.

Ovšem v případě cestování dětí na letní tábory u nás je možné zařazení hned několikánásobné:

Organizovaný cestovní ruch (CR)

Jedná se o typ cestovního ruchu podle způsobu zabezpečení cesty. U organizovaného cestovního ruchu zajišťuje cestu a pobyt cestovní kancelář nebo jiný zprostředkovatel. Organizované formy CR mají společné pevné body programu a volnost rozhodování jedince je tak relativně omezená (Hesková, 2010)

Domácí CR

Představuje cestování a pobyt realizovaný občany daného státu ve vlastní zemi.

Hromadný CR

Z hlediska počtu účastníků je možné dělit cestovní ruch na individuální nebo hromadný cestovní ruch, někdy též nazývaný masový CR, kterým se označuje cestování velkých skupin. Pro tento CR je typická vysoká koncentrace účastníků v některých destinacích.

Sezonní CR

V cestovním ruchu je sezonnost výsledkem působení přírodních a sociálních činitelů. Přírodní činitelé představují střídání ročních období a klimatické změny. Mezi sociální činitele patří tradice v čerpání dovolené a termíny školních prázdnin (Hesková, 2010).

Dlouhodobý CR

Z hlediska délky účasti se jedná se o typ cestovního ruchu s délkou pobytu přesahující tři až čtyři přenocování.

Vázaný CR

Některé tábory je možné zařadit i do vázaného CR. Jedná se o rozdělení z hlediska způsobu financování. U vázaného CR je účast vázána na splnění určité podmínky, např. členství v organizaci, potvrzení lékaře nebo trvalé bydliště v určité lokalitě. Klientovi jsou náklady na zájezd hrazeny částečně nebo celkově ze sociálních fondů. V tomto případě je také používán název sociální cestovní ruch (např. dotace od Jihomoravského kraje v roce 2014 na příměstské tábory zdarma pro děti ze sociálně slabých rodin nebo v roce 2010 letní tábory zdarma pro děti z oblastí zasažených povodněmi).

1.1.2 Produkt v cestovním ruchu

Na letní tábor lze nahlížet jako na produkt určený pro cestovní ruch dětí a mládeže. Z tohoto důvodu má svá určitá specifika, která se vážou k cestovnímu ruchu.

Produkt je v cestovním ruchu chápán jako služba nebo spíše soubor služeb, který je schopen uspokojit potřeby zákazníků. Jak uvádí Horner a Swarbrooke (2003) základním rozdílem mezi marketingem zboží a služeb je skutečnost, že zboží se vyrábí, kdežto služby se provádějí. Mezi zvláštnosti služeb, které je tak odlišují od výrobků, patří:

- Nehmotnost - Služba je nehmatatelná neboli abstraktní, není možné si ji vyzkoušet a nevytváří žádné nabyté vlastnictví.
- Pomíjivost/neskladovatelnost - Služby nelze skladovat. Hodnota neprodané služby je nulová.
- Nedělitelnost - Výroba a spotřeba služeb probíhá zpravidla současně a za účasti zákazníka.
- Podmíněnost nákladů - U služeb tvořených na přání klienta nelze dopředu znát skutečnou výši nákladů. Ty jsou známy až po zkalkulování ceny za veškeré služby.
- Simultánnost - Zároveň probíhá produkce i spotřeba.

- Opačná distribuce - V případě služeb hovoříme o tzv. „pull“ marketingové strategii, která v překladu znamená, že klient si službu sám vyžádá.
- Nevyhnutelnost informací - Pro správné rozhodnutí o druhu, množství a kvalitě služby, kterou si chci objednat, je zapotřebí mít dostatek relevantních informací (Schwartzhoffová, 2013; Vašítková, 2014; Kotler & Keller, 2007).

Tak jako služby v jiných oborech i služby v cestovním ruchu s sebou přináší jistá specifika. Jde například o **subjektivní vnímání** produktu cestovního ruchu, protože to, co považuje jeden zákazník za kvalitní službu, se druhému nemusí líbit (Palatková, Mráčková, Kittner, Kašťák & Šesták, 2012). U služeb existuje výrazný **vliv psychiky a emocí**. Zákazníci při nákupu služeb používají kombinaci racionálního a emotivního uvažování. **Služby jsou napodobitelné**, a tudíž konkurencí snadno kopírovatelné (Ryglová, 2009). Z tohoto důvodu jsou služby v cestovním ruchu oborem, ve kterém musí docházet k neustálé inovaci.

Schwartzhoffová (2013) jako další specifika služeb v cestovním ruchu uvádí:

- časová a místní vázanost na primární nabídku cestovního ruchu,
- vázanost na čas, místo a poskytovatele dané služby,
- sezonnost poptávky,
- komplexnost – poskytování několika služeb najednou.

Komplexnost služeb v cestovním ruchu není ovšem vázaná pouze na místo samotného rekreačního prostoru, ale i na místo poptávky. Je nutné si uvědomit, že služby jsou poskytovány mnoha podnikatelskými i nepodnikatelskými subjekty a mezi těmito subjekty je nutná spolupráce a koordinace činností v dané destinaci, v určitém čase a koordinace z hlediska funkcí služeb cestovního ruchu tak, aby byli návštěvníci spokojeni (Jakubíková, 2012).

Mezi nejvýznamnější nástroje marketingu cestovního ruchu patří již zmiňovaná nevyhnutelnost informací, tedy komunikace se zákazníkem. Poskytnutí dostatečného množství informací zákazníkovi často rozhoduje o jeho účasti nebo neúčasti na cestovním ruchu a zda využije nabízených služeb opakovaně.

Na cestovní ruch mají nepřetržitý vliv změny odehrávající se ve společnosti, v životním stylu jedince a také v ekonomice. Cestovní ruch musí tyto změny co možná nejdříve akceptovat a přizpůsobit jim nabídku. Preference a chování lidí a s nimi i nabídka produktů cestovního ruchu se tak neustále vyvíjí. Mezi faktory, které mají vliv

na poptávku v cestovním ruchu, můžeme zařadit množství volného času, preference, motivaci, módní trendy, způsob života, reklamu, sezonnost, dostupnost a další (Ryglová, 2009). Zároveň platí, že rozsah spotřeby služeb cestovního ruchu je často podmíněn působením vnějších faktorů, jejichž vliv nelze vyloučit (např. počasí), dále jejich včasným zajištěním, především u hromadné a zároveň krátkodobé účasti na cestovním ruchu, např. velké sportovní akce a festivaly (Orieška, 2010).

Služby v cestovním ruchu z hlediska jejich druhového členění

Informační služby

Umožňují šíření objektivních poznatků o cílových místech cestovního ruchu a službách, a tím napomáhají rozhodování účastníků cestovního ruchu. Tyto služby jsou poskytovány jak v místě bydliště, tak během cesty i v cílovém místě.

Ubytovací služby

Mají v cestovním ruchu důležitou úlohu. K jejich specifickým rysům patří třídění a klasifikace podle úrovně a vybavení. Jejich poskytování je významným předpokladem rozvoje především pobytového cestovního ruchu. Ubytovací služby jsou požadovány i během cestování, poskytují je lůžkové a lehátkové vozy v železniční dopravě, rotely nebo přívěsy.

Stravovací služby

Umožňují uspokojování základní potřeby výživy, přispívají k zotavení a vytvářejí větší fond volného času. Jedná se o služby základního stravování, služby doplňkové a společensko-zábavní služby.

Dopravní služby

Dopravní služby poskytují přepravu účastníků cestovního ruchu a jejich zavazadel z místa bydliště do dané destinace a také pohyb v cílovém místě, dále poskytování informací, rezervaci míst a prodej dopravních cenin.

Kulturně-společenské služby

Uspokojují společenské a kulturní potřeby účastníků cestovního ruchu. Jejich poskytování je spojené s hlavním motivem kulturního a městského cestovního ruchu, ale můžeme sem zařadit i cestovní ruch náboženský. Mezi typické aktivity patří poznávání památek a přírody a návštěvy kulturních zařízení. Poptávku po těchto službách do jisté míry ovlivňuje délka pobytu v cílovém místě.

Sportovně – rekreační služby

Z hlediska účasti na cestovním ruchu jsou považovány za jedny z nejdůležitějších. Využívají přírodní i uměle vytvořené podmínky pro rozvoj sportu, rekreace a turistiky. Spotřeba těchto služeb souvisí s využitím volného času k aktivnímu odpočinku.

Služby cestovních kanceláří

Jednou ze základních charakteristik služeb cestovního ruchu je možnost a často i potřeba jejich zprostředkování, resp. obstarání, která vyplývá z místního a časového odstupu mezi nabídkou a poptávkou. Cestovní kanceláře zprostředkovávají, obstarávají a především organizují služby od jednotlivých dodavatelů a organizací a nabízí je v uceleném balíčku zákazníkovi.

Ostatní služby

Mezi další služby v cestovním ruchu můžeme zařadit služby směnářské, služby pasové, vízové a celní, zdravotnické a lázeňské služby, půjčování vozů, animační služby atd. (Orieška, 2010; Hamřík, Kalman, Kotulák, Pavelka, Šteiner, 2007).

1.1.3 Zájezdová činnost

Zájezdem se dle všeobecné definice rozumí organizovaná účast skupiny osob na cestovním ruchu po určité trase, podle předem vypracovaného programu s určitým poznávacím, rekreačním, vzdělávacím nebo jiným cílem.

Zájezd je kombinací služeb cestovního ruchu, které byly zmíněny v předchozí kapitole, a je hlavním produktem cestovní kanceláře. Činnost cestovních kanceláří je upravena specifickým zákonem č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání a o výkonu některých činností v oblasti cestovního ruchu. Cestovní kancelář může provozovat svou činnost na základě koncesované živnosti „provozování cestovní kanceláře“.

Z hlediska zákona je zájezd definován novým občanským zákoníkem č. 89/2012 Sb. v § 2522 jako: „soubor služeb cestovního ruchu, pokud je uspořádán na dobu delší než dvacet čtyři hodin nebo zahrnuje-li přenocování a obsahuje-li alespoň dvě z těchto plnění:

- a) ubytování
- b) dopravu,

c) jinou službu cestovního ruchu, která není doplňkem dopravy nebo ubytování a tvoří významnou část souboru nabízených služeb“ (zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník).

Právě termín „zájezd“ vnáší do cestovního ruchu u nás vášnivě diskuse. Problémem je všeobecné povědomí, kdy je pojem zájezd používán většinou lidí pro jakoukoli organizovanou cestu, a s tím také související česká tradice v organizování těchto cest subjekty, které nemají dle zákona oprávnění ani potřebnou kvalifikaci pro tento druh podnikání. Tento problém se velmi dotýká i cestovního ruchu dětí a mládeže, a to především v oblasti školních zájezdů (výletů), škol v přírodě a dětských táborů.

Smlouva o zájezdu

Od roku 2014 vstoupil v platnost nový občanský zákoník (NOZ) zákon č. 89/2012 Sb., který nově upravuje pojem zájezd a doposud používaný termín „cestovní smlouva“ nahrazuje pojmem „smlouva o zájezdu“, jejíž definice zní: „Smlouvou o zájezdu se pořadatel zavazuje obstarat pro zákazníka předem připravený soubor služeb cestovního ruchu (zájezd) a zákazník se zavazuje zaplatit souhrnnou cenu“ (zákon č. 89/2012 Sb.). Zákoník také v § 2523 přináší významnou změnu v pojetí pořadatele, který již není chápán pouze ve smyslu provozovatele cestovní kanceláře, tedy osoby s platnou koncesí. Přesné vymezení zní:

- 1) Za pořadatele se považuje ten, kdo nabízí zájezd veřejnosti nebo skupině osob podnikatelským způsobem, a to i prostřednictvím třetí osoby.
- 2) Kdo zprostředkuje nebo zařídí jednotlivé služby cestovního ruchu, se považuje za pořadatele, vyvolá-li na základě zvláštních okolností u třetích osob představu, že služby cestovního ruchu poskytuje jako zájezd na vlastní odpovědnost, ale NOZ za něj považuje každého, kdo nabízí podnikatelským způsobem zájezd veřejnosti nebo skupině osob (zákon č. 89/2012 Sb.).

V žádném případě to neznamena, že se tím legalizuje podnikání osob, které k poskytování služeb v cestovním ruchu nemají oprávnění. Jedná se o ochranu zákazníka, který tak získává díky NOZ stejná práva, jako kdyby jednal s koncesovanou cestovní kancelář.

V občanském zákoníku je také pamatováno na zahraniční školní pobyty. Důvodem této samostatné úpravy je vyšší ochrana žáka. Předmětem úpravy je pobyt žáka u hostitelské rodiny v jiném státě spojený s pravidelnou návštěvou školy ujednaný alespoň na dobu tří měsíců. Pořadatel má povinnost žákovi zajistit ubytování ve vhodné

hostitelské rodině, dohled a péči o žáka podle obvyklých poměrů v zemi školního pobytu. Zároveň je povinen žákovi vytvořit předpoklady, aby mohl pravidelně navštěvovat školu (Novotný et al., 2014).

1.2 Cestovní ruch dětí a mládeže

Cestovní ruch dětí a mládeže, také někdy nazývaný juniorský cestovní ruch, je stále rostoucím segmentem trhu, který má svá specifika. Můžeme ho zařadit mezi specifické formy cestovního ruchu, které souvisí se sociální skupinou účastníků. Produkty pro tento typ zákazníků budou podléhat módním trendům, a to nejen v programové nabídce, ale i v marketingu. Dle Koudelky (1997) jsou dnešní děti ze spotřebitelského hlediska informovanější, samostatnější, dříve spotřebně dospívají a finančně jsou méně závislé. Neil Carr (2011) uvádí, jak je důležité, aby dítě i rodič přistupovali k účasti na dovolené bez doprovodu rodičů pozitivně. Strach matky o bezpečí dítěte anebo naopak velký strach dítěte z neznámého může být stresující pro všechny zúčastněné. Toto napětí může vytvořit pocit, že dítě jede na zájezd, aniž by chtělo nebo aniž by si to přál rodič. Pro pozitivní přístup k cestování v dospělosti je tedy nutné děti při plánování dovolené aktivně zapojit do rozhodování a povzbuzovat je v samostatnosti. Na souvislost mezi cestováním v dětském věku a budoucím pozitivním přístupem k cestování v dospělosti se ve svém výzkumu zaměřili také Dobay a Banhidi (2014). Na základě výsledků výzkumu, který proběhl v roce 2014, upozorňují na nezbytnost pořádání kurzů, výletů či táborů jednotlivými školami nebo i neziskovými organizacemi. V dnešní době je nabídka cestovního ruchu pro některé mladé lidi často finančně nedostupná, a tak právě podporované kurzy a tábory mohou být pro děti jedinou příležitostí jak cestovat a navštívit přírodní a historické památky.

V cestovním ruchu dětí a mládeže jsou preferovány formy blízké mladým lidem. Demeter a Bratucu (2014) ve své studii jako nejčastější formy cestovního ruchu mládeže v Evropě uvádí:

- vzdělávací zájezdy,
- dobrovolnictví,
- práce spojená s cestováním,
- výměnné zahraniční pobyty,
- sportovní a zážitkový cestovní ruch.

1.2.1 Dítě jako klient v rámci ČR

Dle Čertíka (2001) a Oriešky (2010) se jedná o velmi zajímavý segment trhu, a to především z důvodu, že pokud bude v dětském věku vytvořen pozitivní vztah k účasti na cestovním ruchu, lze předpokládat potenciál k jeho rozvoji v období dospělosti a případné návraty do navštívených destinací. Současně jde také o náročný segment trhu, protože rodiče obvykle disponují menší kupní silou, zato však vysokými nároky na poskytované služby pro své děti.

Věk je základním kritériem rozlišení dětí a mládeže do dalších podkategorií, které se účastní cestovního ruchu. Každý segment má svá specifika, které musí poskytovatelé služeb ve své nabídce zohlednit. V rámci cestovního ruchu dětí a mládeže rozlišujeme tři segmenty rozdělení mladých lidí podle věku a z hlediska možnosti rozhodování:

- pod deset let - zcela kontrolování rodiči,
- 10 - 20 let - jistá míra vlastního rozhodování,
- 20 - 30 let - zpravidla již rozhodují samostatně a jsou částečně finančně nezávislí (Čertík, 2001).

Podobné třísegmentové dělení uvádí také Ryglová, Burian, Vajčnerová (2011):

- Děti pod 10 let (včetně infantů, tedy dětí do 2 let) – jsou zcela kontrolovány rodiči, kteří za ně rozhodují a také platí. Velmi často jde o nabídku celodenního hlídání, her a zábavy, zatímco rodiče mohou jet na výlet nebo na túru.
- Děti a mládež ve věku 10-19 let (tzv. teens) – vyznačují se jistou mírou vlastního rozhodování, útratu si mohou částečně hradit sami; do této skupiny patří především tradiční školní výlety, školy v přírodě, lyžařské výcviky a letní tábory. U této skupiny jsou preferovány služby v nižším standardu, jemuž odpovídá i nižší cena; výhodou této skupiny spatřují v tom, že aktivity probíhají mimo hlavní turistickou sezonu a mají nižší nároky na vybavení. Nevýhodou může být vyšší hlučnost a zvýšené riziko poškození vybavení.
- Mladí lidé 20-29 let – rozhodují sami, jsou do značné míry finančně nezávislí, ale spíše s nižším rozpočtem; pro tyto skupiny jsou typické „baťůžkářské“ individuální zájezdy, au-pair pobyty a pracovní pobyty v cizině (brigády na farmách, v kempech).

Orieška (2010) uvádí čtyřsegmentové dělení, kdy oproti výše zmiňovanému třísegmentovému rozdělení popisuje jako samostatnou skupinu děti do 2 let (tzv.

infants). Tato skupina tvoří nejnižší věkovou skupinu a jejich účast je podmíněna výlučně účastí rodičů.

Horní věková hranice je většinou uváděna 30 let, ovšem při členění juniorského cestovního ruchu se v praxi můžeme setkat spíše s věkovou hranicí 26 let. Do tohoto věku jsou většinou poskytovateli služeb udělovány různé slevy a výhody buď na základě věku, nebo statusu studenta.

Právě ve formě slev a výhod vidí Čertík (2001) možnost podpory rozvoje cestovního ruchu mládeže:

- Nabídka na straně podnikatelských subjektů:
 - slevy poskytované dopravci,
 - slevy poskytované kulturními a společenskými organizacemi,
 - slevy poskytované cestovními kanceláři,
 - slevy poskytované ubytovacími zařízeními,
- Státní podpora:
 - příspěvky na školy v přírodě a sportovní kurzy,
 - možnost využití mezinárodních studentských a mládežnických karet ISIC a ITYC,
 - zapojením do programů mezinárodní mobility studentů (Erasmus ...).

Samotnému cestovnímu ruchu dětí se oproti cestovnímu ruchu mládeže odborná literatura věnuje velmi okrajově. Základním popisem převážně je, že se jedná o organizovaný pobyt či cesty dětí do 15 let bez rodičů jako například různé pobytové, sportovní či jinak zaměřené tábory, školní výlety, školy v přírodě anebo výlety organizované zájmovými organizacemi. Pro cestovní ruch by ovšem nemělo jít o nijak nevýznamný segment. Dle statistického úřadu je ve školním roce 2014/2015 v České republice na základních školách více jak 800 tisíc žáků (<https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani>).

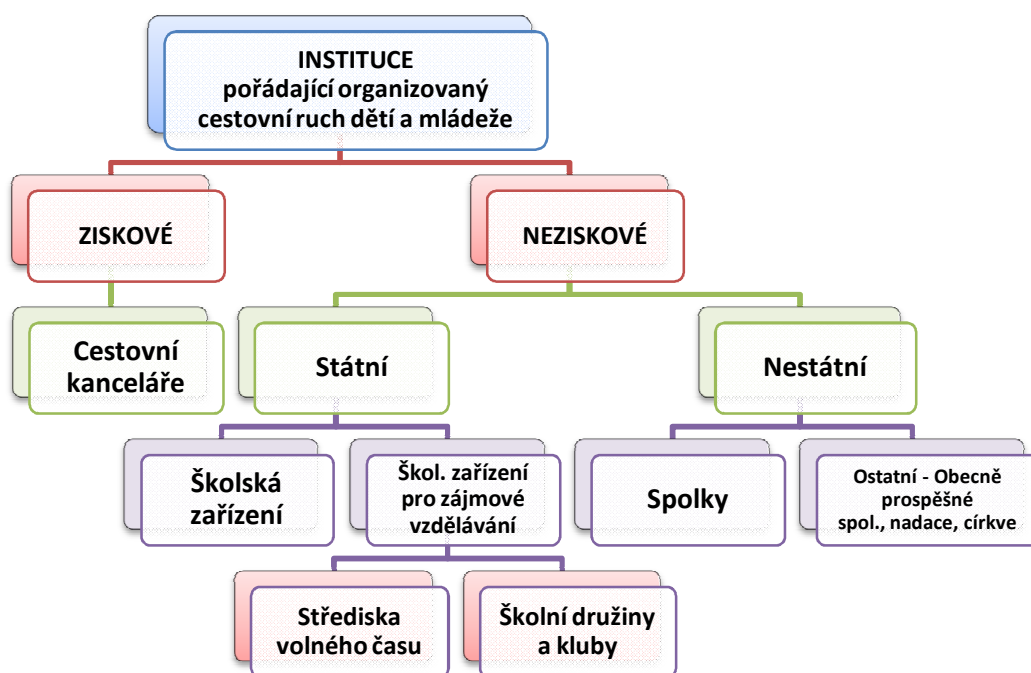
1.3 Instituce pořádající organizovaný cestovní ruch dětí a mládeže

Cestovnímu ruchu dětí a mládeže se v České republice před rokem 1989 věnovala jediná cestovní kancelář, a to Cestovní kancelář mládeže (CKM). Ta se zaměřovala na domácí cestovní ruch v podobě pořádání pionýrských táborů a jiných masových akcí. V případě výjezdového cestovního ruchu se jednalo především o výměnné pobyty

mládeže mezi komunistickými zeměmi. Organizací cest dětí na tábory, výlety a exkurze se, tak jako v dnešní době, věnovalo několik institucí, ale vše probíhalo pod politickým vlivem komunistické strany. Hlavními organizátory takových akcí byly:

- Odborové organizace ROH - pořádaly ve svých podnikových střediscích a ubytovnách pro děti svých zaměstnanců letní tábory, lyžařské kurzy apod.
- Domy pionýrů a mládeže – i přes své politické zaměření byly vyhledávaným zdrojem aktivit pro děti a jejich programová náplň byla podobná jako u dnešních domů dětí a mládeže.
- Pionýrské skupiny při základních školách.
- Svazarm – pouze pod hlavičkou Svazarmu mohly existovat specifické zájmové kroužky radioamatérů, kynologů, střelců a sportovních letců (http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=6014&edmc=6014.)

Po roce 1989 díky otevření hranic došlo k velkému nárůstu poptávky po zahraničních cestách a přirozeně tak došlo k rychlému růstu cestovního ruchu, s tím souvisel vznik nových cestovních kanceláří a agentur.

Obrázek 2. Institute pořádající organizovaný cestovní ruchu dětí a mládeže (autorka)

1.3.1 Cestovní kanceláře - specializované

Dle statistiky Ministerstva průmyslu a obchodu ČR je k 30. 9. 2015 evidováno 1530 cestovních kanceláří (http://www.rzp.cz/docs/zivstat_cz_akt.pdf). Z uvedených dat ovšem nelze zjistit, kolik cestovních kanceláří se zaměřuje na cestovní ruch juniorů. Při analýze nabídky cestovních kanceláří zjistíme, že nabídku cest pro děti respektive rodiny s dětmi mají téměř všechny. Ovšem někdy je tato nabídka pouhou možností účasti dítěte na zájezdu, případně slevy z ceny zájezdu. Pouze velké cestovní kanceláře nabízejí takzvané dětské kluby, které jsou opravdovou nabídkou pro děti. Jde o animační programy, které zajišťují proškolené týmy animátorů převážně z řad studentů vysokých škol, kteří pro děti ve věku 4-12 let, zajišťují v určitém čase zábavu formou například různých her, soutěží, vodních sportů, výletů, kreativních workshopů, diskoték apod. Tato služba je poskytována v některých hotelích převážně v hlavní sezoně a je zdarma. Rodiče tak mají možnost užít si na dovolené volné chvíle bez dětí a děti prožít zábavnou dovolenou a také si najít nové kamarády. Mezi nejznámější dětské kluby patří:

- Funtazie klub – Cestovní kancelář Fischer,
- Croco Club – CK Blue Style,
- Čedog klub – CK Čedok,
- Alexandria club – CK Alexandria,
- Firáček – CK Firotour (<http://www.itest.cz/old/traveltest/detske-kluby.html>).

Cestovní kanceláře se zaměřením na pořádání školních výletů, exkurzí a škol v přírodě to v tuzemsku nemají právě jednoduché. Mnohé školy si většinou školní výlety, školy v přírodě, exkurze a další organizují samy. Cestovní kanceláře argumentují těmito důvody proč řešit školní zájezdy s CK:

- Učitel nemá dělat práci, na kterou není kvalifikován. Zpravidla má pedagogické vzdělání, nikoli ekonomické či v cestovním ruchu.
- Učitel by neměl vybírat vysoké hotovosti od žáků. Jak pak bude řešit, když jakýmkoli způsobem o peníze přijde?
- Veškeré náklady spojené se zorganizováním zájezdu nesou CK. Učiteli je nikdo nezaplatí, kvalitu služeb bere zákazník jako samozřejmou a jakákoli reklamace jde na učitelův vrub.

- Cestovní kancelář má zpravidla uzavřené pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou CK klientovi. Může velkou část odpovědnosti z učitele sejmout.
- Cestovní kancelář má výrazně více zkušeností a je schopna velmi pružně reagovat na případné problémy, které mohou při výletu nastat (Ulrych, 2015).

Z důvodu nízkého zájmu škol o zprostředkování školních výletů se cestovní kanceláře zaměřují více na nabídku organizování zájezdů do zahraničí. Nejvýznamnější cestovní kanceláře s tímto zaměřením jsou:

CK Školní zájezdy

Společnost působí na Českém trhu již od roku 1997. V nabídce můžeme nalézt školní výukové, studijní poznávací i pobytové zájezdy. Momentálně nabízí téměř stovku programů do šestnácti zemí a je schopna připravit školní zájezdy tzv. „na míru“ dle přání a požadavků klienta. Cestovní kancelář získala Velkou cenu cestovního ruchu 2010 v kategorii školních zájezdů.

CK BOCA

Cestovní kancelář byla založena v roce 1994 a od začátku své činnosti se zaměřila na organizování zájezdů do zahraničí pro žáky a studenty základních a středních škol. Doposud vypravila na zahraniční pobyty přes 650 skupin.

PRO TRAVEL CK

Společnost funguje od roku 1991. Od začátku své činnosti se zaměřila na pořádání školních zájezdů, které jsou v převážné většině poznávací. Školní zájezdy jsou pořádány do všech zemí Evropy.

STUDENT AGENCY

Společnost založená v roce 1996 má širokou škálu působnosti od dopravních služeb přes zprostředkování au-pair pobytů až po jazykové kurzy pro děti i dospělé. Součástí nabídky jsou také školní zájezdy, a to jak poznávací, tak zájezdy spojené s výukou jazyka. V poslední době se společnost zaměřila také na krátkodobé jednodenní zájezdy jako např. školní zájezdy do Vídně, Legolandu, Drážďan nebo Osvětimi. Student Agency je velmi vyhledávaná v oblasti jazykových pobytů, a to pro děti už od 5 let.

Nabídka tuzemských školních zájezdů tak pestrá není. U většiny cestovních kanceláří si lze tuto možnost objednat, ale v konkrétní nabídce chybí. Ovšem několik cestovních kanceláří, které se přímo specializují na školní výlety u nás lze nalézt. Je jimi například **CK Za školou**, **CK Educo**, **CK Prima Via** nebo **CK Veselý školní**

autobus, která patří k největším v tomto oboru a za její činnost jí byla udělena v roce 2009, v soutěži, kterou pořádal portál Kudy z nudy, 1. cena v kategorii „Organizovaná turistika“. Všechny uvedené cestovní kanceláře nabízí pro školní kolektivy výchovně-vzdělávací programy v rámci návštěv různých historických a kulturně významných objektů, tematicky orientované exkurze do různých podniků, ale i výlety po přírodních zajímavostech. Nabídky výletů jsou pro všechny věkové kategorie, pro děti od školek až po mládež na středních školách.

Další nabídkou pro školní kolektivy ze strany cestovních kanceláří je pořádání sportovních kurzů. V převážné většině se jedná o lyžařské, vodácké a adaptační kurzy pro školy. V tomto oboru na trhu dlouho působí například cestovní kanceláře **CK KLÍČ, CK-Sport, CK STAN, CK Agentura Wenku** a mnoho dalších.

1.3.2 Školská zařízení a školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Na organizování cest dětí a mládeže se nepodílejí pouze subjekty založené na živnostenském podnikání, ale také školská zařízení. Organizovaná mimoškolní činnost má v Čechách velkou oblibu i tradici a stalo se pravidlem, že učitelé tělesné výchovy organizují lyžařské, cyklistické a vodácké kurzy, učitelé cizích jazyků zájezdy do Anglie a jiných zemí a třídní učitelé nebo učitelé dějepisu vlastivědné a historické výlety a exkurze. U dětských táborů je to podobné, tábory v České republice může organizovat téměř kdokoli starší 18 let.

A tak proti sobě stojí organizace věnující se práci s dětmi a mládeží a odborná veřejnost zastoupená například Asociací cestovních kanceláří ČR, která se bojí s nekalou konkurencí intenzivně věnuje a již několikrát upozornila živnostenské úřady na neoprávněné podnikání škol, ale i jiných organizací v této oblasti. Přestože v zákoně č. 159/1999 Sb. je uvedeno, že živnostenské oprávnění pro koncesovanou živnost „provozování cestovní kanceláře“ není potřeba, pokud se jedná o činnost, která není provozována za účelem dosažení zisku anebo není splněn další znak živnostenského podnikání, například se akce koná pouze jednou (Ulrych, 2015).

Ministerstvo školství k této problematice zaujalo stanovisko již v roce 2007 (http://www.kraj-ihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=29505&par%5Bview%5D=0). Ve svém stanovisku zdůrazňuje, že školní akce nejsou živností, neboť:

1. Jde o výchovu a vzdělávání ve smyslu § 3 odst. 3 zákona č. 455/1991 Sb., kterážto činnost je z režimu živnosti vyňata. Z hlediska školních právních předpisů dle § 2 odst. 1 vyhlášky č. 48/2005 Sb. může škola v souladu se školním

vzdělávacím programem organizovat zotavovací pobyty žáků ve zdravotně příznivém prostředí bez přerušení vzdělávání, výjezdy do zahraničí a další akce související s výchovně vzdělávací činností školy.

2. Nejde o činnost provozovanou za účelem dosažení zisku. Naopak zřizovatelé škol často tyto akce dotují, aby je učinili dostupnější i pro sociálně slabší účastníky.

MŠMT navíc zdůrazňuje, že pokud by školy a školská zařízení měly povinnost zprostředkovávat školní akce přes cestovní kanceláře nebo povinnost pojistit se pro případ úpadku a mít za účelem organizování školních akcí živnostenský list či koncesi, znamenala by tato skutečnost takové zvýšení cen, které účastníci školních akcí budou muset uhradit, že dojde k zániku těchto akcí, resp. budou takové akce organizovány pouze pro úzkou skupinu účastníků vzdělávání, kteří si budou moci navýšení cen dovolit.

Z vlastní praxe vím, že školní výlety a sportovní kurzy se v běžné škole neorganizují jako ziskové. Pokud byl za akci vybrán větší poplatek, je vždy po vyúčtování přeplatek vrácen rodičům. V této problematice je patrně nutné rozlišovat mezi jednotlivými akcemi škol a školských zařízení. Pokud se jedná o klasické jednodenní nebo dvoudenní exkurze a výlety, nejsou tyto akce organizačně náročné a škola je schopna je zajistit sama. Stejně je to například i u lyžařského kurzu, který škola každoročně uskutečňuje u stejného ubytovatele. Čas, kdy by ředitelé škol měli využít služeb cestovních kanceláří, nastává, když se jedná o zahraniční cesty, speciální adaptační kurzy a sportovní kurzy do míst, kde škola nemá ověřené dodavatele služeb anebo program kurzu vyžaduje speciální vybavení, případně specializované instruktory. Organizace a koordinace takové akce by byla již natolik náročná, že by zbytečně zatěžovala pověřeného pedagoga.

Školská zařízení pro zájmové vzdělávání

Zájmové vzdělávání je právně ukotveno v zákoně č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), a je zde definováno v § 111 jako vzdělávání poskytující účastníkům naplnění volného času zájmovou činností se zaměřením na různé oblasti. Zájmové vzdělávání se uskutečňuje ve školských zařízeních pro zájmové vzdělávání, zejména ve střediscích volného času, školních družinách a školních klubech (<http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>).

a) školní družiny a školní kluby

Školní družiny jsou přednostně určeny pro žáky prvního stupně základního vzdělávání, školní kluby pro žáky druhého stupně. Činností školních družin je pravidelná pedagogická práce v odděleních s žáky, oproti tomu školní kluby poskytují zájmové aktivity formou různých kroužků a příležitostných akcí. V souvislosti s organizovaným cestovním ruchem dětí a mládeže přichází do spojitosti v případě pořádání družinových poznávacích výletů, případně exkurzí pořádaných školními kluby.

b) střediska volného času

Střediska volného času (SVČ) také někdy nazývané jako Domy dětí a mládeže jsou zpravidla právními subjekty zřizovanými městy a poskytují širokou zájmovou činnost. Ve školním roce 2014/2015 existovalo 312 středisek volného času. Tato zařízení navštěvovalo 272 744 účastníků, z nichž největší podíl tvořili žáci (74,1 %) a děti (13,5 %). Jak udává MŠMT, počet účastníků v těchto zařízeních každoročně roste a během posledních pěti let se zvýšil o 7,7 % (<http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>). Prováděcím právním předpisem MŠMT ke školskému zákonu č. 561/2004 Sb. pro školská zařízení pro zájmové vzdělávání je vyhláška č. 74/2005 sb., o zájmovém vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů, která mimo jiné stanovuje podrobnosti o obsahu a rozsahu jejich činnosti. Jednou z forem zájmové činnosti, která je touto vyhláškou stanovena, je táborová činnost a další činnost spojená s pobytem mimo místo, kde právnická osoba vykonává činnost školského zařízení pro zájmové vzdělávání (vyhláška č. 74/2005 § 2).

1.3.3 Nestátní neziskové organizace

Neziskové organizace jsou převážně soukromé organizace, které mohou založit sami občané ze svého svobodného rozhodnutí. Jedná se především o spolky, obecně prospěšné společnosti, nadace, církevní organizace aj. Jejich existence je převážně spojena s pojmy „vzájemná prospěšnost“ či „veřejná prospěšnost“. Oproti soukromým komerčním firmám není hlavním měřítkem finanční zisk, ale schopnost naplňovat poslání organizace (Dobrozemský, Stejskal, 2015).

V souvislosti s cestovním ruchem dětí a mládeže jsou z nestátních neziskových organizací nejvíce aktivní spolky. Spolky, které se věnují práci s dětmi a mládeží, můžeme rozdělit například dle působnosti:

- Spolky s působností na území celé republiky – Junák - český skaut, Pionýr, Sokol, Orel, YMCA, Tábornická unie, Tělovýchovné jednoty, Sdružení dobrovolných hasičů aj.;
- Spolky s místní působností – jedná se o různá sdružení rodičů a přátel školy při jednotlivých školských zařízeních, rodinná a mateřská centra a spolky občanů různorodých zaměření v jednotlivých městech apod.

1.4 Letní dětské tábory

Letní dětské tábory by neměly být pouhou dětskou rekreací nebo místem pro „odložení“ dítěte přes prázdniny. Jejich význam je mnohem větší. Vhodný program dokáže uspokojit dětskou zvědavost a přirozenou touhu po dobrodružství. Tábor by měl dětem přinést zážitky a zkušenosti trvalého charakteru, které budou mít vliv na jeho další život, nenásilnou formou přispívat k jejich celkovému rozvoji, naučit je žít v kolektivu, poznat sebe sama, vypěstovat samostatnost a odpovědnost k sobě, ale i k druhým.

Neil Carr (2011) upozorňuje, že ačkoli se všeobecně ví, že pobyt na táboře bez účasti rodičů je vyhledávanou letní aktivitou a může mít na dítě velký význam pro jeho osobní rozvoj, může zároveň být pro některé děti, ale i rodiče zdrojem strachu a úzkosti z neznámého. V letech 2003 a 2007 uskutečnila organizace American Camp Association rozsáhlý výzkum v oblasti vlivu letních táborů na sociální vývoj. Garst, Browne a Bialeschki (2011) ve své práci vychází z tohoto výzkumu, který čítal více jak 5000 respondentů, a uvádějí, že přestože tábory nejsou vhodné pro každé dítě, většina dětí si z nich odnáší pozitivní zkušenost. Tábory poskytují bezpečné prostředí pro rozvoj sociálních dovedností, kladné sebehodnocení, rozvoj fyzických sil a duchovních hodnot. Jejich dalším kladem je intenzita zkušeností, které děti zažívají oproti každodennímu životu. Táborníci jsou zapojeni 24 hodin denně po dobu několika týdnů do programu, který se v mnohém liší od běžných dětských zážitků ve městě. Tábor tak poskytuje dostatečný časový prostor nutný pro získání trvalé zkušenosti. Na tuto skutečnost již upozorňoval v roce 1969 Miloš Zapletal. Ve své knize Jak vést letní tábor zmiňuje, že pobyt na táboře dává vedoucím možnost, pokusit o dokonalou a všestrannou výchovu. Nikde jinde k tomu není tak velká příležitost. Teprve v táboře jsou pro výchovu optimální podmínky, jako je naprostá svoboda při výběru výchovných

prostředků a metod a krásné, zdravé prostředí. Tábor dává možnost soustavného intenzivního působení bez rušivých vlivů ulice, party nevhodných kamarádů a špatných rodinných poměrů (Zapletal, 1969).

Jak uvádí Pelánek (2013), současná společnost je postavena, co se týče volného času, převážně na komerčním přístupu k zábavě a na pasivitě příjemce zábavy. Zážitkové akce, kam letní tábory spadají, vyžadují aktivitu ze strany účastníka, nutnost něco ze sebe vydat, otevřít se. Konzumní zábava je postavena na komerci, na schopnosti producenta vydělat na ní peníze. Zážitkové akce jsou většinou neziskové, jejich primární cíl je jinde než ve vydělávání peněz.

Letní dětské tábory jsou v Čechách tradiční formou trávení volného času o prázdninách. Velká část populace se během svého dětství a dospívání osobně účastnila dětského tábora, případně na letní tábory posílá své děti. Z tohoto důvodu je pojem letní tábor ve všeobecném povědomí. Přesto jeho definice není úplně snadná a můžeme na něj nahlížet z několika pohledů:

- Z hlediska cestovního ruchu je letní tábor definován jako sezónní ubytovací zařízení určené pro organizované skupiny. Jeho vybavení tvoří stany (případně lehké dřevěné chatky), společné budovy (jídlna, kuchyně, společenské místnosti), společná sociální zařízení a sportoviště (Zelenka a Pásková, 2012).
- Z hlediska zákona č. 258/2000 Sb. je letní tábor vymezen jako zotavovací akce. „Zotavovací akcí je organizovaný pobyt 30 a více dětí ve věku do 15 let na dobu delší než 5 dnů, jehož účelem je posílit zdraví dětí, zvýšit jejich tělesnou zdatnost, popřípadě i získat specifické znalosti nebo dovednosti“. Pokud se jedná o organizovaný pobyt do 30 dětí ve věku do 15 let, je definován jako „jiné podobné akce pro děti“.
- MŠMT na svých internetových stránkách uvádí, že se jedná o souhrn činností a aktivit organizovaných pro uzavřenou skupinu účastníků v rámci pobytu v místě, které zpravidla není totožné s místem bydliště účastníků a jeho délka trvání je zpravidla delší než 5 dnů. Táborovou činnost lze organizovat v tuzemsku i v zahraničí (<http://www.msmt.cz/mladez/casto-kladene-dotazy-2?highlightWords=%C5%A1koln%C3%AD+v%C3%BDlety>).

Existuje mnoho různých typů, podob a zaměření táborů. Mohou se lišit ve vybavení, v místě výskytu, v druhu ubytování, ale především v programu. Velká většina táborů je založena na pestrém programu a řídí se heslem "Od všeho trochu". Je tak velká

pravděpodobnost, že si dítě najde v programu oblíbenou činnost. V posledních několika letech se ovšem můžeme setkat s nárůstem táborů, které jsou úzce specializované. Pro děti, které chodí například do zájmového kroužku (sportovní oddíl, taneční nebo výtvarný kroužek...) a letní tábor je tak vyvrcholením jejich celoroční činnosti, nebude takový tábor nijak zatěžující. Ovšem pokud se jedná o specializované tábory pořádané komerčními subjekty, kam se může přihlásit kdokoli bez předchozí zkušenosti, zde by měli rodiče účast dítěte pečlivě zvážit. Vysvětlit dítěti, že oblíbený koňský tábor není jen o projíždkách na koni, ale i o každodenní práci a péči o koně. Zvážit zda dítě snese přísnější režim v duchu armádního výcviku například na paintballovém nebo military táboře anebo zda na výtvarném táboře vydrží u kreativní činnosti po celou dobu. Děti by si z tábora měly odnést především silné zážitky a vzpomínat na tábor v dobrém.

1.4.1 Typy táborů

Tábory lze dělit dle různých hledisek. Primární je rozdělení na tábory pobytové, příměstské a putovní.

a) pobytový tábor

Tyto tábory se konají mimo místo působení organizátora a trvají zpravidla 7-14 dní, v ojedinělých případech 3 týdny. Účastníci mají během celého pobytu zajištěné stravování a ubytování, které může být ve zděné budově, chatkách nebo stanech. Doprava může být řešena v rámci tábora (autobus, vlak, kolo), případně si ji zajistí sami rodiče. V roce 2014 realizovala agentura STEM/MARK výzkum zaměřený na letní tábory, z kterého vyplynulo, že právě pobytové tábory jsou nejčastěji využívanou formou tábora. Účast dítěte na pobytovém táboře v roce 2014 potvrdilo 83 % dotázaných rodičů (<http://www.stemmark.cz/primestsky-tabor-oblibeny-kompromis/>).

b) příměstský tábor

Příměstské tábory jsou mezi rodiči i dětmi stále oblíbenější a vyhledávanou možností, jak dítě může trávit v době prázdnin volné dny, aniž by došlo k delšímu odloučení od rodiny. Příměstské tábory jsou zpravidla pořádány v místě působení pořadatele. Děti dopoledne přicházejí, absolvují program a odpoledne až večer se vrací domů. Ubytování tak není zajišťováno a stravování je dle plánovaného programu buď zajištěno, anebo mohou být účastníci vyzváni, aby si jídlo vzali s sebou (Špiřiková & Kačer, 2007). Příměstské tábory je také možné chápat jako službu

pracujícím rodičům v období letních prázdnin, kdy musí chodit do práce a nemají pro děti zajištěné jiné hlídání. Rodiče tak mají záruku, že jejich děti mají dobrou zábavu, jsou pod dohledem dospělých a zároveň se naučí něco nového.

Jana Vargová ve své příručce pro organizátory příměstských táborů uvádí výhody a nevýhody pobytového a příměstského tábora (tabulka č. 1)

Důvod	Příměstský tábor	Pobytový tábor
Odloučení od rodiny, samostatnost		x
Sebeobsluha		x
Hygienické návyky		x
Pravidelná strava	x	x
Zapojení se do kolektivu	x	x
Uplatnění znalostí a dovedností	x	x
Dodržování stanovených pravidel	x	x
Cena	x	
Denní kontakt s rodinou	x	
Noc strávená doma ve vlastní posteli	x	
Možnost účasti ve vybraných dnech	x	

Tabulka 1. Výhody (x) příměstského a pobytového tábora (Vargová, 2012)

c) putovní tábor

Jak už z názvu vyplývá, na putovním táboře se putuje, a to buď pěšky, na kole, nebo na lodi. Každý účastník si většinou nese vše potřebné v batohu a během tábora se několikrát mění místo přespání. Ubytování je převážně ve stanech, ale organizátoři mohou předem zajistit ubytování v chatkách nebo například v turistické ubytovně. Stravování může být zajištěno společně anebo si každý účastník připravuje stravu sám. Tábory jsou z důvodu vyšší fyzické náročnosti většinou určeny starším dětem.

Další možné dělení táborů (Harmach, Hofman, Jírová, 2004):

- **podle zaměření** - všeobecné nebo se zaměřením (taneční, jazykové, sportovní...),
- **podle počtu účastníků** – malé (do 30 účastníků), střední (do 80 účastníků), velké (nad 80 účastníků),

- **podle složení účastníků** – běžné (běžná populace dětí); integrované (tábor se začleněním dětí z rizikových skupin nebo zdravotním postižením), ozdravné (pouze pro děti se zdravotním postižením),
- **podle délky trvání** – krátkodobé (5-10 dní), střednědobé (cca 14 dní), dlouhodobé (více jak 3 týdny),
- **podle typu ubytování** – chatkové, stanové, zděné,

Dětské tábory můžeme rozdělit také na tuzemské nebo zahraniční. Zahraniční tábory jsou převážně zaměřeny na výuku cizích jazyků anebo jako ozdravný pobyt u moře nebo na horách.

Organizace CCUSA (Camp Counselors USA), která zprostředkovává táborové a pracovní pobyty v táborech v USA a Kanadě, rozděluje tábory dle zaměření na tyto kategorie:

Tradiční tábory

- Zahrnují tábory jak soukromé, tak i tábory provozované komerčními subjekty.
- Mohou být jak smíšené pro chlapce a dívky, nebo pouze pro jedno pohlaví.
- Pracovníci i účastníci se na tábor většinou každoročně vrací.

Speciální tábory

- Tábor, který se zaměřuje na jednu konkrétní oblast, jako je například umělecká činnost, gymnastika, jízda na koních nebo dobrodružné sporty.
- Programy učí nebo rozvíjejí dovednosti a znalosti v dané oblasti.
- Fungují na principu klasického tradičního tábora a jeho filozofie, do svého denního režimu zařazují obyčejné a obecné táborové aktivity.
- Vedoucí a instruktoři by měli být odborníky v dané oblasti.

Skautské tábory

- Tábory založené na klasické filozofii skautů.
- Většina táborů je zaměřena na outdoorové aktivity, táboření a stanování.
- Vybavení táborů je většinou prosté, bez civilizačních vymožeností a zasazené do krásné přírody.

Tábory pro sociálně slabé

- Tyto tábory se snaží změnit život dětem z rodin s nízkými příjmy.
- Provoz zajišťují charity nebo vládní organizace.
- Nabízejí městským dětem, které si hrají na ulicích, možnost vyzkoušet si život v jiném prostředí v přírodě s mnoha zajímavými aktivitami.

- Aktivita jsou stejné jako u tradičních táborů.

Tábory pro děti s postižením

- Slouží dětem, které mají fyzické anebo mentální postižení.
- Zaměřují se na jednu specifickou odchylku nebo jsou obecně orientovány na jakékoliv postižení.

Tábory zaměřené na specifický problém

- Jsou určeny pro děti, které trpí konkrétními zdravotními problémy.
- Zdravotní potíže mohou být problémy v chování, problémy s učením (např. ADD a ADHD), cukrovka, onkologické diagnózy, sluchové nebo zrakové vady nebo problémy s obezitou.
- Zahrnují tradiční táborové aktivity, které jsou vždy přizpůsobené potřebám daného onemocnění.

Náboženské tábory

- Jsou určeny pro děti z křesťanských a židovských rodin.
- Aktivita v táboře jsou tradiční, obohacené o náboženské hodnoty.
- Některé tábory mohou vyučovat také Bibli nebo Torah.

Denní tábory

- Děti do tábora přicházejí jen od pondělí do pátku od 8:00 do 18:00 hodin. Na noc odcházejí domů.
- Tábory se mohou nacházet v parcích, ve městech, v komunitních centrech. Některé z nich bývají také součástí velkých tradičních táborů (<http://www.ccusa.cz/PROGRAMY/Camp-Counselors-USA/Druhy-t%C3%A1bor%C5%AF>).

1.4.2 Historie dětských táborů

V dnešní době je běžné, že děti jedou o prázdninách na letní tábor, někteří za léto stihnou i dva, ale málo se ví, kdy, kde a proč vznikla myšlenka připravit pro děti tábor. Za rodiště letních táborů se považuje Severní Amerika, kde se začaly uskutečňovat první tábory v druhé polovině devatenáctého století. Za prvního průkopníka letních táborů je považován pedagog Frederick W. Gunn, který v roce 1861 vzal své studenty na dvoutýdenní výlet. Studenti strávili táborový čas stavbou tábora, plavbou a rybolovem a pro velký úspěch se tento letní tábor stal tradiční školní akcí (<http://www.acacamps.org/media/story-ideas/organized-camp-150-years-counting>).

Tato zajímavá myšlenka zážitkové pedagogiky inspirovala i další organizace, které se věnovaly mládeži a začaly tak vznikat další tábory. Mezi prvními je organizovala dnes jedna z největších a nejstarších organizací mládeže YMCA, později její příbuzná organizace pro dívky YWCA, kluby Woodcraft Indians, Camp Fire Girls USA, Boy Scouts of America a další. Na rozšíření dětských táborů v Evropě má velký význam vznik skautské organizace.

Tábory stále zůstávají důležitou součástí výchovy a rozvoje dětí. Přestože se od prvních táborů před sto lety změnil v programové části a v aktivitách, stále si zachovávají to nejdůležitější. Díky zážitkové pedagogice děti získávají důležité dovednosti potřebné v dospělosti. Dostanou možnost naučit se smysluplně využívat volný čas, překonávat překážky, pracovat v týmu, být empatický, vnímat přírodu jako součást života a ochraňovat ji a ještě mnohem více.

1.4.3 Historie dětských táborů v Čechách

V Čechách mezi první průkopníky dětských táborů patří pedagog Antonín Benjamín Svojsík, který po inspiraci u skautů v Anglii založil v roce 1912 první skautský oddíl a v červenci téhož roku vyrazil se svými svěřenci na první tábor nedaleko obce Kejžlice na Českomoravské vrchovině. Tak byla odstartována tradice letních táborů v Čechách. V průběhu druhé světové války, v roce 1940, byly organizace pracující s mládeží zakázány a letní tábory se nesměly konat. Po válce byla obnovena jejich činnost a vznikla nová organizace Svaz české mládeže (SČM), která se po únoru 1948 dostává zcela pod vliv komunistické strany. Postupně získává monopol jediné organizace mládeže a po vzniku organizace „Pionýr“ je opět nuceně ukončována činnost veškerých ostatních spolků mládeže. Po Pražském jaru byla na krátký čas v letech 1968-1970 opět obnovena činnost spolků, aby byla záhy zase zrušena. Veškerou činnost mládeže začala opět řídit pod vlivem komunistické strany jediná organizace, tentokrát pod názvem Socialistický svaz mládeže (SSM).

Organizace dětských táborů je tedy, až na krátké období v letech 1968-1970, zcela v režii pionýrských organizací SČM, později SSM. Přestože je znám politický podtext práce této organizace, nemůže se jí upřít, že ohledně letní táborové činnosti byla velmi aktivní. Z důvodu minimálního výjezdového cestovního ruchu se Revoluční odborové hnutí (ROH) věnovalo budování velkého množství rekreačních podnikových zařízení v bývalém Československu. Tato zařízení byla ve velké míře také využívána SSM pro organizování letních táborů. Tábory měly většinou podobný program, ale byly velmi

rozmanité co do velikosti i ubytovacích podmínek. Některé tábory byly také mezinárodní, ale pouze v rámci komunistických zemí. Jednalo se často o masové akce, kterých se účastnily stovky dětí. Přestože se v této době musely organizovat tábory pouze pod hlavičkou SSM či ROH, bylo možné se setkat s menšími tábory, které programově připomínaly tábory skautské, zálesácké. Samozřejmě se pořadatelé ke skautským symbolům nemohli hlásit, ale program tábora byl nastaven podobně. Vždy tedy záleželo na vedoucím a na jeho politické angažovanosti.

Po roce 1989 byla činnost většiny zakázaných spolků znovu obnovena. Některým spolkům se již nepodařilo navázat v takovém rozsahu na předválečnou popularitu, ale ve větší či menší míře stále organizují letní tábory. Organizace Pionýr se již zcela „odstříhla“ od své politické ideologie a je dnes druhou největší organizací pracující s dětmi a mládeží.

Od roku 1989 také začala pořádat tábory nově vzniklá občanská sdružení a různé komerční subjekty. Tábory se více programově diverzifikují, vznikají tábory specializované na jednu činnost (koňské, cyklistické, jazykové, taneční atd.) a také tábory příměstské.

1.4.4 Podmínky pro pořádání letních táborů

V mnoha zemích existují instituce, které registrují a akreditují dětské tábory. Dávají tak rodičům určitou záruku kvality při výběru letního tábora. Například v Americe se jedná o organizaci American Camp Association (ACA). Dle statistiky ACA z roku 2011 se v Americe uskutečnilo přes 12 tisíc táborů (<http://www.acacamps.org/media/aca-facts-trends>). V Kanadě, kde se letní tábory také těší velké oblibě, vydává akreditace nezisková organizace Canadian Camping Association (CCA), která slučuje devět regionálních asociací. Ve Velké Británii mají organizátoři táborů pro děti do 8 let povinnost registrace u organizace Ofsted, která provádí jejich pravidelné kontroly. Tábory pro starší děti už tuto povinnost nemají, ale svou registrací u Ofsted organizátoři prezentují svou známku kvality (<http://www.outofschoolalliance.co.uk/ofsted>).

Jak je tomu v České republice? Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), pod které by letní tábory jako akce pro děti a mládež měly spadat, uvádí:

V současné době neexistuje žádný platný předpis, který by uceleně upravoval podmínky pro pořádání letních táborů a různých dalších organizovaných akcí určených dětem a nezletilé mládeži. MŠMT ani jiný orgán státní správy neuděluje

povolení ke konání táborů, nestanovuje podmínky pro jejich konání a nevede jejich evidenci (<http://www.msmt.cz/mladez/sdeleni-msmt-k-poradani-detskych-taboru-1>).

Z výše uvedeného textu vyplývá, že v České republice může pořádat dětské tábory téměř kdokoli starší osmnácti let, pokud dodrží právní předpisy pro zotavovací a jiné podobné akce dle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví. Pro rodiče je tedy velmi problematické zorientovat se v nabídce dětských táborů, posoudit jejich kvalitu a vybrat tak pro své dítě ten nejlepší. Jediným orientačním bodem, alespoň v otázce kvalifikace vedoucích, by pro ně mohlo být osvědčení o absolvování odborné přípravy pracovníků s dětmi a mládeží, které pro MŠMT pořádají jím akreditované organizace. Toto školení je povinné od roku 2001, ovšem pouze pro provozovatele táborů, kterým je poskytnuta dotace z MŠMT. Ministerstvo každoročně poskytuje přibližně padesáti neziskovým organizacím dotace na tábory pro děti ve výši 12 milionů korun. Tábory, které získaly finanční podporu, jsou také jediné, které ministerstvo kontroluje (<http://www.msmt.cz/mladez/letni-tabory-2?highlightWords=t%C3%A1bor>).

Mezi hlavní právní předpisy, které pořadatel tábora musí dodržovat, patří:

- Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví,
- Zákon č. 148/2004 Sb., o hygienických požadavcích na zotavovací akce pro děti,
- Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných,
- Zákon č. 274/2003 Sb., kterým se mění některé zákony na úseku veřejného zdraví,
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů,
- Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny,
- Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích,
- Úmluva o právech dítěte.

Rodičům tedy ve výběru tábora v Čechách nepomůže žádná národní akreditační organizace a MŠMT jim na svých stránkách pouze poskytuje zprávu s všeobecnými informacemi pod názvem „Jak poznat dobrý tábor“. Spolek Pionýr pracuje na zajímavém projektu pod názvem Opravdu dobrý tábor. Rodiče si díky tomuto projektu mohou utvořit představu, jak by měl dobrý tábor vypadat a jaké má mít náležitosti. Je

možné využít zároveň tzv. horkou linku, kde odborníci zodpovídají otázky ohledně táborů. V rámci tohoto projektu bylo sestaveno Osmero opravdu dobrého tábora:

1. má kvalifikované vedení,
2. má zajímavý program,
3. je bezpečný,
4. je ve vhodných prostorách,
5. je zdravotně zabezpečen,
6. má dostatek informací pro všechny,
7. rozvíjí osobnost účastníka,
8. má důvěryhodného pořadatele (<http://pionyr.cz/rodice/dobry-tabor>).

1.4.5 Nejvýznamnější neziskové organizace z hlediska pořádání letních táborů

Junák – český skaut, z. s.

Junák je největší výchovnou organizací v Čechách. Sdružuje 50 tisíc dětí, mladých lidí a dospělých dobrovolníků. Je členem světových skautských organizací WOSM a WAGGGS. Skauting všestranně působí na rozvoj osobnosti dětí a mladých lidí – prostřednictvím her, zážitků, aktivit a dalších činností (<http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>).

Skauti pořádají tábory převážně ve volné přírodě v podsadových stanech nebo indiánských tee-pee, ale nechybí ani tábory putovní (převážně vodácké), příměstské tábory a díky celosvětovému rozšíření skautingu jsou pořádány i mezinárodní tábory, kterých se účastní starší skauti a skautky. Průměrná délka táborů je 14 dní, ale některé skautské oddíly jezdí i na 3-4 týdny. Skautské tábory jsou vyvrcholením celoroční činnosti oddílů a převážně jsou určeny pouze pro členy. Dalším specifikem skautských táborů oproti jiným je, že se většinou nekonají jako smíšené, chlapecké a dívčí oddíly jezdí na tábory zvlášť.

Mezi výhody skautských táborů patří:

- Jedná se převážně o malé tábory (do 30 dětí), takže vedoucí mají více prostoru pro individuální přístup k dětem.
- Dítě dobře zná ostatní účastníky a díky celoroční činnosti je předem připraveno na to, co ho na táboře čeká.
- Rodiče znají vedoucí, a tak nemusí mít obavy, že děti jedou na tábor s někým cizím.

- Ceny skautských táborů bývají jedny z nejnižších.

Pionýr, z. s.

Pionýr je druhým největším spolkem pro volnočasové aktivity dětí a mládeže. Věnuje se všestranné celoroční činnosti, pořádá víkendové akce a letní tábory. Své členy sdružuje v oddílech a klubech, ovšem velká část aktivit Pionýra je otevřena veřejnosti. Ve svých stanovách uvádí, že Pionýr je demokratický, dobrovolný, samostatný a nezávislý spolek dětí, mládeže a dospělých. Předmětem hlavní činnosti Pionýra je veřejně prospěšná činnost.

Letní pionýrské tábory jsou, oproti těm skautským, otevřeny všem dětem bez ohledu na členství a ročně jich je uspořádáno přibližně 400.

Pionýr již 11 let pracuje na velmi záslužném projektu pod názvem „Opravdu dobrý tábor“, který pomáhá rodičům v rozhodování při volbě tábora, a to nejen těch pionýrských.

Young Men's Christian Association (YMCA)

YMCA Je nejstarší celosvětovou křesťanskou organizací sdružující mladé lidi, nicméně náboženské vyznání není podmínkou pro členství. Organizace je otevřena všem lidem bez rozdílu rasy, pohlaví, náboženského vyznání, sociálního postavení, fyzických i duševních schopností. Přestože ve světě patří YMCA k jedné z největších organizací pracujících s mládeží, je rozšířena ve 124 zemích a má asi 45 milionů členů, v České republice jich je k 30. 10. 2014 evidováno pouze 3512. Jak uvádí na svých internetových stránkách, jedním z významných prostředků, kterými YMCA obohacovala život mnoha mladých lidí již od svého počátku, byly tábory. Ke kultovním místům patří Masarykův tábor YMCA na Sázavě, na kterém proběhl první tábor v roce 1921 a tábořiště svou funkci plní dodnes. Každé sdružení YMCA organizuje tábory s nejrůznějším zaměřením, od sportovně laděných, přes turistické a skautské až po tábory s programem zaměřeným převážně výtvarně či duchovně. Také věkové rozpětí účastníků se může velmi lišit, některá sdružení se věnují dětem i předškolního věku, jiné tábory jsou organizovány pro teenagery nebo pro mládež ve věku do 26 let s tím, že horní hranice může být i dále posunuta (<http://www.ymca.cz/programy/tabory/tabory-ymca/>).

Asociace turistických oddílů mládeže ČR (Asociace TOM)

ATOM je spolek dětí a mládeže s celorepublikovou působností zaměřený především na turistiku a tábornictví. Vznik turistických oddílů mládeže se datuje k roku 1968, kdy se uvnitř Klubu českých turistů vyčlenila skupina dospělých, kteří se věnovali aktivitám s dětmi a mládeží. V současné době je asociace samostatnou organizací, i když stále velmi úzce spolupracuje s Klubem českých turistů (Němec et al., 2002). Členy Asociace TOM jsou tzv. tomíci, kterých je více než 8 000. Asociace uvádí, že se zabývá smysluplným naplňováním volného času a výchovou svých členů především v oblasti turistiky, tábornictví, sportovních, kulturních, sociálních a charitativních aktivit. Organizuje řadu akcí pro veřejnost, ale stěžejní je oddílová činnost. K ní patří pravidelné schůzky oddílů, pořádání tuzemských i zahraničních výprav a v neposlední řadě letní tábory. Ty se programově zaměřují především na turistiku, cykloturistiku a vodáctví.

Česká tábornická unie

Česká tábornická unie (ČTU) zaměřuje svoji činnost na pobyt v přírodě a vychází z myšlenek lesní moudrosti. Tábornictví považuje za zájmové hnutí orientující se na poznávání přírody, její aktivní ochranu a s tím spojený život v přírodě. Jde o organizaci volně sdružující, na základě společného zájmu, děti, mládež a dospělé v tábornických klubech a trampských osadách. Vytváří rovněž podmínky pro rozvíjení zájmů jednotlivců, tzv. samotářů. V současné době dvě třetiny členů tvoří děti a mládež a ve své činnosti vychází dětské kluby a oddíly z metod skautingu a woodcraftu. Letní tábory bývají vyvrcholením celoroční činnosti dětských klubů a v roce 2014 jich bylo uskutečněno téměř 150.

1.4.6 Nejvýznamnější cestovní kanceláře z hlediska pořádání letních táborů

Cestovních kanceláří, které se specializují na dětské tábory je velké množství, v níže uvedeném souboru jsou zmiňovány ty největší:

Cestovní kancelář Topinka

Cestovní kancelář na svých stránkách uvádí, že je jedním z největších organizátorů dětských letních táborů v ČR. Specializuje se na dětskou rekreaci již více než dvacet tři let. Na svých stránkách uvádí, že v současné době její rekreační střediska v jižních Čechách každoročně navštíví kolem 5 tisíc dětí. V nabídce nechybí klasické tábory,

specializované, a dokonce tábory pro děti od 5 let. Klasické tábory trvají 14 dní, specializované tábory 8 dní. CK Topinka na svých internetových stránkách uveřejnila v září 2015 on-line anketu o nejoblíbenější tábor, účastnilo se ji téměř 1500 dětí. Mezi nejoblíbenější tábory patří adrenalin camp (27 %), tábory u moře (19 %), special camp (15 %), klasické tábory (12 %) a výtvarné tábory (11 %).

Agentura 7

Již patnáctým rokem organizuje letní tábory v tuzemsku i zahraničí. Všechny tábory pořádá ve střediscích, které buď vlastní, nebo má dlouhodobě v nájmu. Uvádí, že mezi nejúspěšnější tábory z její nabídky patří Taneční léto, který je největším táborem v České republice zaměřeným na moderní tanec. Tohoto tábora se každé léto účastí přes 1400 dětí. V nabídce ovšem nechybí ani populární tábory s military tematikou, divadelní, počítačové, klasické, ale také tábory pro nejmenší tzv. Baby Camp.

STAN

Společnost STAN pořádá více než 80 táborů, které jsou určeny pro děti od 5 do 17 let. STAN nabízí tábory dobrodružné, army, sportovní a taneční, zážitkové a tábory pro nejmenší. Tábory pořádá ve třech vlastních střediscích, kde nechybí lanová centra, lezecké stěny, pevnosti, hřiště pro paintball, airsoft a lasergame.

Cestovní kancelář SINDIBÁD

Cestovní kancelář se specializuje na pořádání letních i zimních tuzemských i zahraničních dětských táborů a rekreací pro teenagery. Na trhu působí již 24 let. Věkové rozpětí pro nabízené tábory je od 7 do 18 let a tábory je možné rozdělit i podle druhu ubytování. Je nabízeno v klasických stanech, v karavanech, apartmánech i hotelích. V seznamu táborů nenajdeme nabídku klasických táborů, ale výhradně táborů specializovaných na určitou činnost. Podle programové náplně jsou také jednotlivé tábory pojmenovány, takže se setkáme s táborem na koních, cyklistickým, horolezeckým, fotografickým, počítačovým a mnoha dalšími. V létě 2015 cestovní kancelář uskutečnila téměř 40 táborů. Délka tábora je většinou 8 dní.

CK Macek

Společnost byla založena v roce 1994. Na českém trhu nepatří k těm největším, o čemž vypovídá samotné vysvětlení jejich názvu MA.CE.K. (MALá CEstovní Kancelář).

Přesto byla do tohoto výčtu cestovních kanceláří zahrnuta a to z důvodu, že se jedná o společnost působící v Pardubickém kraji, kam okres Ústí nad Orlicí náleží. Cestovní kancelář každoročně pořádá více než třicet táborů, které nepřekračují velikost maximálního počtu účastníků 24. Je zde kladen důraz na kamarádství mezi dětmi i vedoucími, různorodé zážitky, vzájemnou souhru, ducha férovosti a v neposlední řadě i vztah k okolnímu prostředí, ve kterém tábory probíhají. Tábory jsou sestaveny pro různé věkové kategorie dětí a mládeže a tématicky zaměřeny.

1.4.7 Počty letních táborů

Jak bylo uvedeno, MŠMT neprovádí žádnou evidenci letních táborů. Je tedy nemožné získat přesná data. Údaje o počtech pořádaných táborů lze získat z Ministerstva zdravotnictví ČR, které zveřejňuje statistiku dle akcí nahlášených na hygienické stanice. Ovšem tato data nejsou také kompletní. Na „hygienu“ mají povinnost hlásit pořadatelé pouze tzv. zotavovací akce, na které jezdí více než 30 dětí. Tábory s menším počtem dětí se hlásit nemusí. Ministerstvo zdravotnictví tedy v roce 2014 evidovalo 2379 zotavovacích akcí, kterých se účastnilo 151 120 dětí, a 399 jiných podobných akcí s počtem dětí 8 780 (http://www.mzcr.cz/dokumenty/hlavni-hygienik-cri-v-letosnim-roce-budou-hygienici-provadet-kontroly-detskych_10429_3237_1.html). Není možné zjistit, kolik je nenahlášených táborů, a tak lze konečný počet v České republice pouze odhadovat. Orientačně lze říct, že se v roce 2014 konalo téměř 3000 táborů, kterých se účastnilo více jak 160 tisíc dětí.

Přestože Zelenka a Pásková (2012) uvádějí, že letní tábory jsou pro děti stále atraktivní a vyhledávanou možností trávení letních prázdnin, ze statistiky Národního institutu dětí a mládeže, která je zaměřena na střediska volného času (SVC), by se mohlo zdát, že po letních táborech není již taková poptávka. V této statistice je uvedeno, že v Pardubickém kraji, kam oblast mého výzkumu (okres Ústí nad Orlicí) patří, je od roku 2000 do roku 2010 evidováno 18 středisek volného času. Přestože počet středisek se za deset let nezměnil, velký rozdíl se objevil v počtech táborů a v počtech účastníků. V roce 2000 bylo uskutečněno 106 pobytových táborů s celkovým počtem tábořících 3775, ovšem v roce 2010 už pouze 62 táborů s 1878 tábořících. Tento klesající trend je ze statistiky patrný ve všech krajích (<http://userfiles.nidm.cz/file/oddeleni-neformalniho-vzdelavani/svc-statistika-1999-2010.pdf>).

V této souvislosti jsem se dotázala na možné příčiny poklesu počtu táborů ředitelky střediska volného času v Lanškrouně mgr. Ilony Cinkové, která mi odpověděla:

Klasické letní tábory nemůžeme naplnit již tři roky. Děti o tento druh táborů přestávají mít zájem. Z tohoto důvodu jsme je přestali nabízet. Místo toho pořádáme příměstské tábory, o které je ze strany dětí i rodičů naopak zájem enormní. Letos jsme organizovali tři týdenní turnusy a poptávka byla ještě vyšší. Z porad SVČ vím, že s problémy s pořádáním pobytových táborů a naopak s velkým zájmem o příměstské tábory se potýkají téměř všechna střediska volného času (osobní komunikace, 27.8.2015).

Tento stav v rozhovoru pro deník Dnes potvrzuje i zástupkyně ředitelky Večerková z Domu dětí a mládeže Astra ve Zlíně. Ten v roce 2015 nabízel hned 27 táborů, ovšem všechny byly pouze příměstské, poslední pobytový nabízela příspěvková organizace Ioni (Chrást, 2015).

Jedním z největších pořadatelů letních táborů v republice je Junák – český skaut, z. s., který každoročně uskuteční více jak tisíc táborů.

Neziskové organizace	Počet táborů	Počet účastníků
Junák – český skaut, z. s.	1045	23 000
Pionýr, z. s.	387	16 100
Asociace TOM ČR	170	4297
Česká tábornická unie	148	5817
YMCA v ČR	56	3297

Tabulka 2. Počty táborů a účastníků dle pořadatele – neziskový sektor

Pro srovnání je uveden i přehled cestovních kanceláří, které se zaměřují na pořádání letních táborů (viz tabulka 3.) Z internetových stránek těchto společností bylo možné získat pouze údaje o počtech táborů, ne počet účastníků. Poskytnutí těchto dat bylo cestovními kancelářemi s omluvou, bez udání důvodu, odmítnuto i po emailové komunikaci. Přibližné počty účastníků jsou tedy odvozeny od udávaného počtu táborů a inzerovaného maximálního počtu účastníků za jeden turnus.

Cestovní kancelář	Počet táborů	Přibližný počet účastníků
TOPINKA	90	4000
AGENTURA 7	70	3500
STAN	80	2300
SINDIBÁD	40	1100
MACEK	30	800

Tabulka 3. Počty táborů a účastníků dle pořadatele – ziskový sektor

1.4.8 Ceny letních táborů

V roce 2009 byla provedena společností GE Money Bank mezinárodní anketa zaměřená na letní tábory. Výsledky tohoto výzkumu byly představeny prostřednictvím tiskové zprávy a vyplývá z nich, že letní tábory jsou podobně populární jak v České republice, tak i v zahraničí, cenově jsou však velmi odlišné. Podle zmíněné ankety rodiče v zahraničí za týden pobytu svého potomka na táboře v jejich rodné zemi nejčastěji utratí mezi 5400 až 8100 Kč. Pro srovnání uvádí anketa, že týdenní tábor v České republice vyjde průměrně na 3000 korun (<https://www.gemoney.cz/servis-pro-media/tiskove-zpravy/zprava?id=70385>).

Ceny letních táborů jsou velmi rozdílné a může je ovlivňovat několik faktorů:

a) pořadatel akce

Jak bylo uvedeno v kapitole o institucích pořádajících organizovaný cestovní ruch dětí a mládeže, existuje několik typů organizátorů. Na cenu tábora má především vliv, zda se jedná o ziskovou nebo neziskovou společnost. Mnoho neziskových organizací jako například skaut, pionýr a tábornická unie pracují na dobrovolnickém principu. Vedoucí nedostávají za svou práci žádnou finanční odměnu a tak je možné držet ceny táborů co nejnižší. Mezi organizacemi založenými na dobrovolnictví a organizacemi ziskovými se vyskytují školská zařízení, jako jsou sdružení volného času. Ty se snaží ceny držet v takovém rozpětí, aby aktivity byly dostupné široké veřejnosti i ze sociálně slabších rodin a zároveň pokryly náklady na odměny pro své nebo externí pracovníky. Často jsou tyto tábory dotovány i zřizovatelem SVČ tedy městem.

b) délka tábora

Je logické se domnívat, že délka tábora ovlivní účastnický poplatek. Můžeme se setkat s tábory s délkou trvání 5 dnů, což je dle zákona nejkratší doba, od které lze považovat akci za tábor, až po tábory trvající 21 dní. Ovšem je potřeba porovnávat tábory stejného typu.

c) forma ubytování

V nabídce letních táborů existuje možnost ubytování v budově, tedy v různých turistických ubytovnách a hotelích, dále v chatkách a srubech a především klasické tábory zaměřené na pobyt v přírodě poskytují ubytování v podsadových stanech. U

skautských oddílů se můžeme setkat i s ubytováním v indiánských tee-pee. Je samozřejmé, že ubytování v budově bude oproti stanům poskytovat účastníkům vyšší komfort a s tím bude spojeno i navýšení ceny za ubytování.

d) typ tábora

Jak již bylo uvedeno výše, základní členění táborů je na příměstské, pobytové a putovní. Přestože příměstské tábory bývají nejkratší a odpadají zde náklady za ubytování a snížení nákladů za stravu, často je jejich cena srovnatelná nebo i vyšší než cena za čtrnáctidenní pobytový tábor. Je to především z důvodu zvyšující se oblíbenosti těchto táborů a samozřejmě to může být i vyšší finanční náročností programové nabídky.

e) zaměření tábora

Programová náplň ovlivňuje cenu tábora velmi výrazně. Existují tábory speciálně zaměřené na určité druhy činností, které ceny výrazně navyšují. Je to i z toho důvodu, že takového tábora se může zúčastnit menší počet zájemců, a to buď z důvodu bezpečnosti nebo omezeného počtu speciálního vybavení. Mezi chlapci se jedná především o oblíbené tábory orientované na vojenskou tematiku (airsoft, paintball), u dívek o tábory zaměřené na jezdeckví.

Ceny letních táborů se dle uvedených faktorů mohou významně lišit. Ovšem cena samotná by neměla být jediným kritériem při volbě dětského tábora. Je nutné získat podrobné informace, co je za danou cenu poskytováno, zda nabídka obsahuje všechny nutné náklady, jakými jsou ubytování, strava, doprava a také pojištění. Například u táborů se speciálním zaměřením se můžeme setkat s možností dokupování služeb a vybavení během tábora. U jezdeckých táborů to bývají další jízdy na koni, u paintballu dokoupení střeliva a u některých komerčních táborů je možné setkat se i s dodatečným placením vstupů do historických památek nebo zábavných zařízení. Těmito doplňkovými službami se navyšuje cena tábora především ve výši kapesného, které je nutné dítěti na tábor dát.

V tabulce č. 4 jsou uvedeny přibližné ceny za jednotlivé typy táborů dle organizátorů z řad ziskových i neziskových organizací. Ceny se samozřejmě mohou lišit, přestože jde o stejnou organizaci. Z tohoto důvodu je uveden finanční rozptyl, který je u stejného typu tábora možný. Data jsou čerpána z internetové nabídky jednotlivých společností. Je patrné, že některé typy táborů nejsou poskytovány všemi

organizacemi. Například skauti se zaměřují na klasické tábory a ve své nabídce nemají tábory se speciálním zaměřením, jako je jezdeckví nebo paintball. Také nabídka příměstských táborů cestovními kancelářemi je malá, většina velkých cestovních kanceláří tuto možnost vůbec nenabízí.

Organizace	Příměstský (5 dnů)	Klasický (14 dní)	Jezdecký (8 dní)	Airsoft, paintball (8 dní)
Junák – český skaut	800 - 1300	1800 - 2400	x	x
Pionýr	1200 - 1700	3000 - 3600	x	3000
Střediska volného času	950 - 1500	3700 - 4200	4700	3200
Cestovní kancelář	2100 - 2500	3800 - 4800	4900 - 6000	3900 - 4500

Tabulka 4. Ceny táborů dle vybraných organizátorů

2 CÍLE A ÚKOLY

CÍL

Cílem diplomové práce je výzkum účasti na letních táborech mezi žáky 5. a 7. tříd základních škol v okrese Ústí nad Orlicí a jejich preference při volbě typu, délky, ceny a místa konání akce.

ÚKOLY PRÁCE

- 1) rešerše odborné literatury,
- 2) sestavení anketního lístku a provedení předvýzkumu,
- 3) zajištění dostatečně velkého souboru respondentů,
- 4) realizace anketního šetření,
- 5) zpracování a vyhodnocení výzkumu.

VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Hlavní výzkumné otázky

- 1) Existují rozdíly při volbě letního tábora mezi žáky z 5. a 7. tříd?
- 2) Existují rozdíly při volbě letního tábora mezi žáky z města a venkova?

Dílčí výzkumné otázky

- 1) Existuje spojitost mezi autonomním rozhodováním o účasti na táboře a věkem dítěte?
- 2) Jakou formou děti nejčastěji získávají první informace o letním táboře?
- 3) Existuje rozdíl v preferenci zaměření a typu tábora dětí z města a venkova?
- 4) Existuje rozdíl v preferenci zaměření a typu tábora žáků z 5. a 7. tříd?
- 5) Jaká je preferovaná délka tábora?
- 6) Jakému typu ubytování dávají děti přednost?
- 7) Jaká je nejčastěji uváděná cena za tábor?
- 8) Jaké procento dětí je ochotno se opakovaně účastnit stejného tábora?

HYPOTÉZY

1. Účast na táboře bude vyšší u městských dětí než u dětí z venkova.

2. Při volbě letního tábora se žáci z 5. tříd budou rozhodovat společně s rodiči častěji než žáci 7. tříd.
3. Předpokládáme, že městské děti budou jezdit na tábory častěji s organizací, kterou navštěvují celoročně, než děti z venkova.

3 METODIKA

Výzkumné metody a techniky

Při zpracování diplomové práce bylo použito analýzy sekundárních zdrojů, a to z odborné literatury z tištěných a internetových českých i zahraničních zdrojů. Získané teoretické poznatky byly využity především v první kapitole. Na základě stanoveného výzkumného cíle byla pro jeho dosažení zvolena metoda kvantitativní výzkumu. V práci bylo využito také introspektivní metody a při zpracování empirického šetření matematicko-statistické metody.

Primární výzkumnou technikou bylo dotazníkové šetření formou ankety. Anketa vlastní konstrukce byla rozdělena do tří částí a obsahovala celkem 12 otázek (příloha č. 1). V úvodní části byl respondent požádán o vyplnění ankety, seznámen s tématem a byly mu sděleny pokyny, jak anketu vyplňovat. Druhou část tvořily tři otázky, které byly směřovány na socio-demografické údaje. Poslední část se skládala z pěti uzavřených a čtyř polouzavřených otázek.

Vymezení zkoumaného území a vzorku respondentů

Okres Ústí nad Orlicí tvoří severovýchodní výběžek Pardubického kraje. Svoji rozlohou 1 267 km² je po okrese Svitavy druhým největším okresem v kraji. Je rozdělen na 115 obcí, z toho 10 měst a dva městyse.

V okrese je 32 základních škol prvního i druhého stupně a 44 škol pouze s prvním stupněm. Věková skupina dětí do 14 let, která spadá do mého průzkumu, tvořila 15,6 % z celkového počtu obyvatel (138 481). V roce 2014 navštěvovalo základní školu 11 790 žáků (<https://www.klickevzdelani.cz/Management-%C5%A1kol/Evidence-%C5%A1kol-a-%C5%A1kolsk%C3%BDch-za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD/zrizovatel/kraj>).

Dotazníkové šetření probíhalo na vybraných základních školách v okrese Ústí nad Orlicí a výzkumný soubor tvořili žáci 5. a 7. tříd. Základní školy byly vybírány tak, aby pokryly co největší území daného okresu a byly zastoupeny jak školy městské, tak venkovské. Hlavním kritériem při volbě venkovské základní školy byl počet obyvatel obce do 3 tisíc. Pro volbu věkových skupin bylo určující vývojové hledisko.

Žáci 5. tříd (věk 10-11 let)

Pátá třída je posledním ročníkem prvního stupně základní školy. Je to také ve vývojové psychologii udávaná horní věková hranice pro mladší školní věk neboli také prepubertu.

V tomto období má významný vliv na vývoj dítěte škola a to, jak je dítě vnímáno kolektivem. Jedná se o poměrně klidné vývojové období.

Žáci 7. tříd (věk 12-13 let)

Toto věkové období je silně poznamenáno dospíváním, tedy nástupem puberty. Děti jsou v této životní fázi emočně nestabilní, dochází k velkým výkyvům nálad a změnám dosavadních zálib a koníčků. Při rozhodování je přikládán větší vliv vrstevníkům než rodičům a objevuje se silnější odklon od autorit.

Do výzkumného šetření bylo zapojeno **pět základních škol z měst a sedm základních škol z venkova**. Výzkumný soubor tvořilo celkem **497 žáků (243 z města, 254 z venkova)**. Zařazení žáků do proměnné město nebo venkov nebylo dle základní školy, ale podle bydliště, které žák uvedl v anketním lístku (otázka č. 3).

Realizace výzkumu

Před realizací výzkumu byla anketa ověřena v předvýzkumu, který měl prověřit validitu techniky a odhalit případnou nesrozumitelnost. Předvýzkum proběhl na vzorku 20 žáků a bylo zjištěno, že doba pro vyplnění ankety je přibližně 10 minut. Na základě odpovědí a připomínek byla jedna otázka podrobněji specifikována, jinak byla anketa pro respondenty srozumitelná.

Sběr dat proběhl v měsíci září 2015, tedy bezprostředně po letních prázdninách, kdy lze předpokládat, že žáci mají informace o táboře ještě v čerstvé paměti. Po telefonickém nebo osobním rozhovoru s vedením školy, případně přímo s třídním učitelem, došlo k distribuci do vybraných škol. Všechny oslovené školy se do výzkumného šetření zapojily. Sběr dat proběhl v jednotlivých třídách osobně.

Základní škola - město	5. tř.	7. tř.	Základní škola - venkov	5. tř.	7. tř.
ZŠ Bratří Čapků, Ústí nad Orlicí	51	46	ZŠ Dolní Dobrouč	18	22
ZŠ Javornického, Vysoké Mýto	28	26	ZŠ Libchavy	21	19
ZŠ Dobrovského, Lanškroun	28	27	ZŠ Horní Čermná	15	15
ZŠ Nádražní, Žamberk	35	36	ZŠ Sopotnice	13	9
ZŠ Jablonné nad Orlicí	19	27	ZŠ Tatenice	8	15
			ZŠ Damník	14	10
			ZŠ Těchonín	5	0

Tabulka 5. Sběr dat v jednotlivých školách

Do dotazníkového šetření se zapojili všichni žáci dané třídy, kteří v aktuální den byli ve škole přítomni, tudíž návratnost anketních lístků byla 100%. V celkovém počtu

bylo rozdáno 507 anketních listků, ovšem 10 listků z důvodu nesprávného vyplnění muselo být vyřazeno. Výzkumný soubor tedy činí 497 respondentů.

Zpracování dat

Data získaná dotazníkovým šetřením byla roztríděna a uspořádána. Jednotlivým odpovědím byly přiřazeny číselné hodnoty, které byly přeneseny do tabulkového procesoru Excel 2007. V průběhu výzkumu byla data sledována na základě stanovených proměnných (5. třída, 7. třída, město a venkov). Vzhledem k rozdílnému počtu respondentů v jednotlivých skupinách byla data absolutních četností přepočítána na relativní četnost. Další zpracování postupovalo metodou základní popisné statistiky a bylo vyjádřeno v tabulkách, případně sloupcovými grafy s doprovodným komentářem.

4 VÝSLEDKY

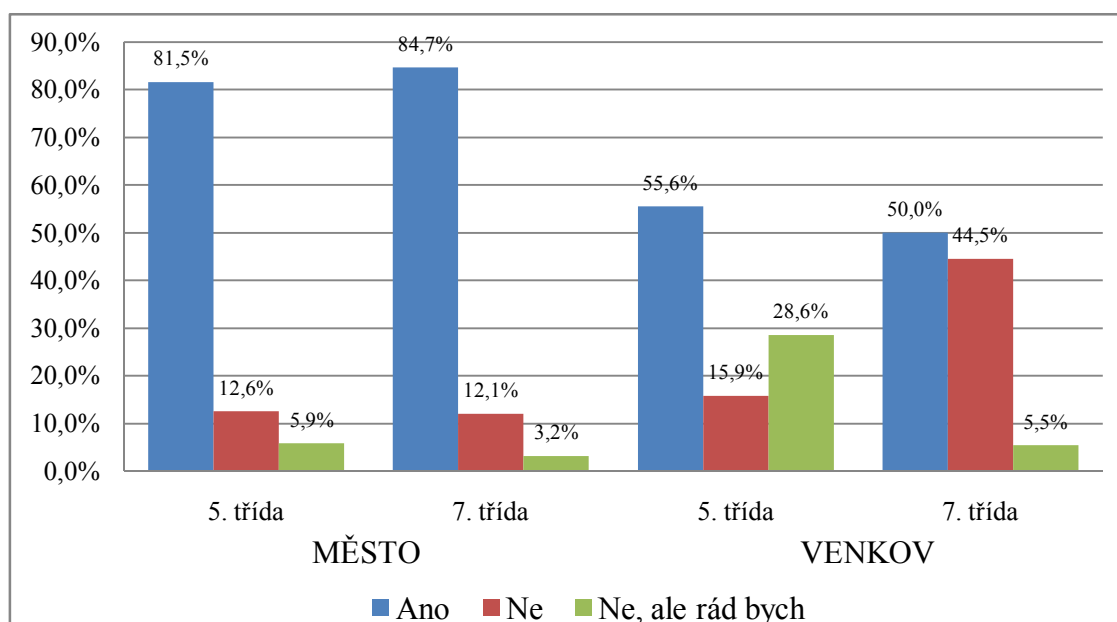
Prostřednictvím dotazníkového šetření, byl proveden výzkum účasti na letních táborech. Byly vyhodnocovány odpovědi respondentů na otázky související s typem a zaměřením tábora, délkou tábora, typem ubytování a cenou.

Výzkumný soubor tvořili žáci základních škol v okrese Ústí nad Orlicí. Z celkového počtu 497 respondentů bylo 239 dívek a 258 chlapců. Zastoupení respondentů v jednotlivých proměnných je uvedeno v tabulce č. 6.

	5. třída		7. třída		Celkem
	dívky	chlapci	dívky	chlapci	
Město	58	61	61	63	243
Venkov	59	67	61	67	254
Celkem	245		252		497

Tabulka 6. Výzkumný soubor

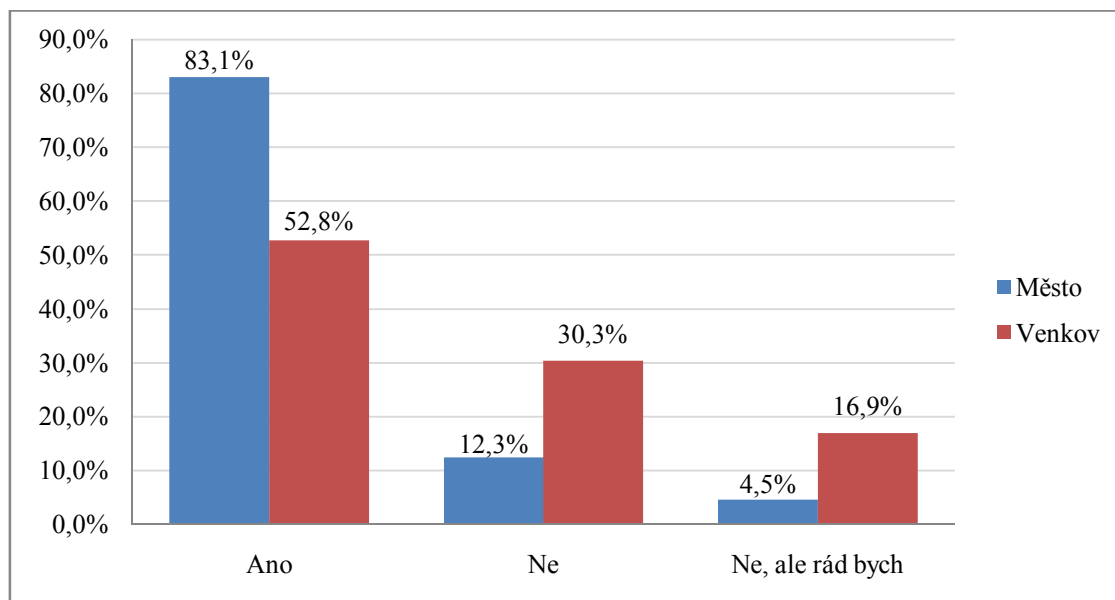
1) Účast na letním táboře

Obrázek 3. Účast na letním táboře

Minimálně jednu zkušenost s letním táborem potvrdilo 67,6 % respondentů. 32,4 % jich uvedlo, že na táboře nikdy nebyli, ale z toho 10,9 % by na tábor jet

chtělo. Tuto možnost uvedli převážně žáci 5. tříd z venkova 28,6% (obrázek č. 3). Výsledky mezi pohlavím ani věkovými skupinami se významně neliší, velký rozdíl nastává v porovnání dětí z města a venkova (obrázek č. 4), kdy kladně odpovědělo 83,1 % dětí z města a 52,8 % dětí z venkova. Tento rozdíl činí 30,3 procentního bodu.

Obrázek 4. Účast na letním táboře – porovnání respondentů z města a venkova

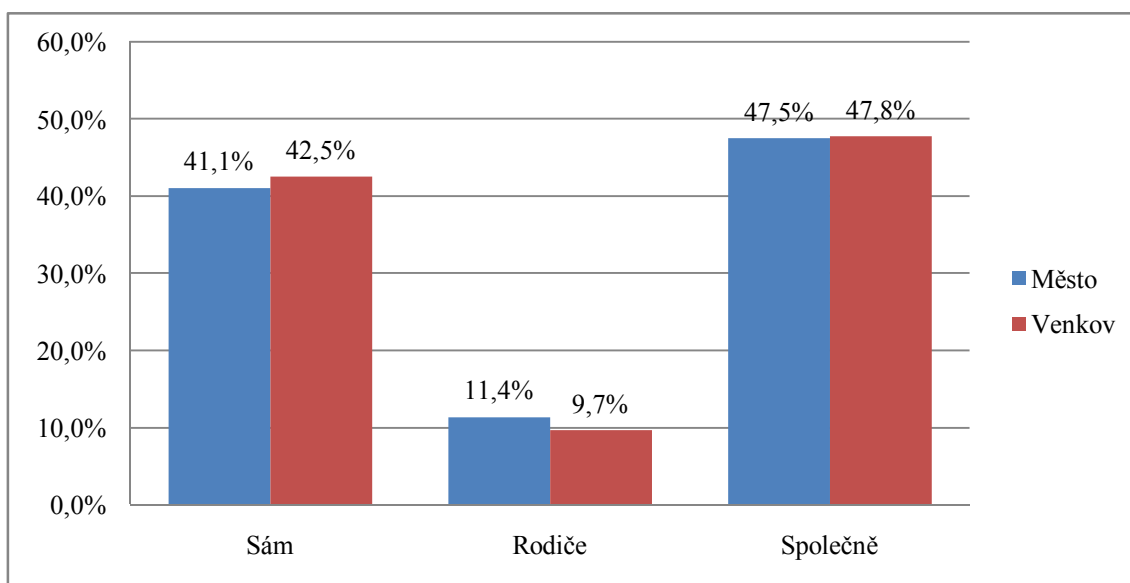
V otázce č. 4 měli respondenti možnost uvést, na kolika táborech už byli. Jak nám ukazuje tabulka č. 7, většina dotazovaných se táborů účastní opakovaně. Více jak jednou jich bylo na táboře 72,0 %. Opakovanou účast na táboře uvádí nejčastěji žáci 7. tříd z venkova. Patrně to souvisí s jejich odpovědí na otázku č. 6, kdy 46,9 % respondentů jezdí na tábor s organizací, kterou navštěvují během roku. U žáků 7. tříd lze předpokládat, že jsou v takové organizaci registrováni už několik let a jezdí tedy na tábory pravidelně.

		1x	2x	3x	4x	5x	6x	7x	8x	Medián
5. třída	město	38	25	12	15	5	2	-	-	2
	venkov	12	10	22	14	8	4	-	-	3
7. třída	město	36	15	15	15	9	8	4	3	3
	venkov	8	5	3	13	16	13	5	1	5
Celkem respondentů		94	242							

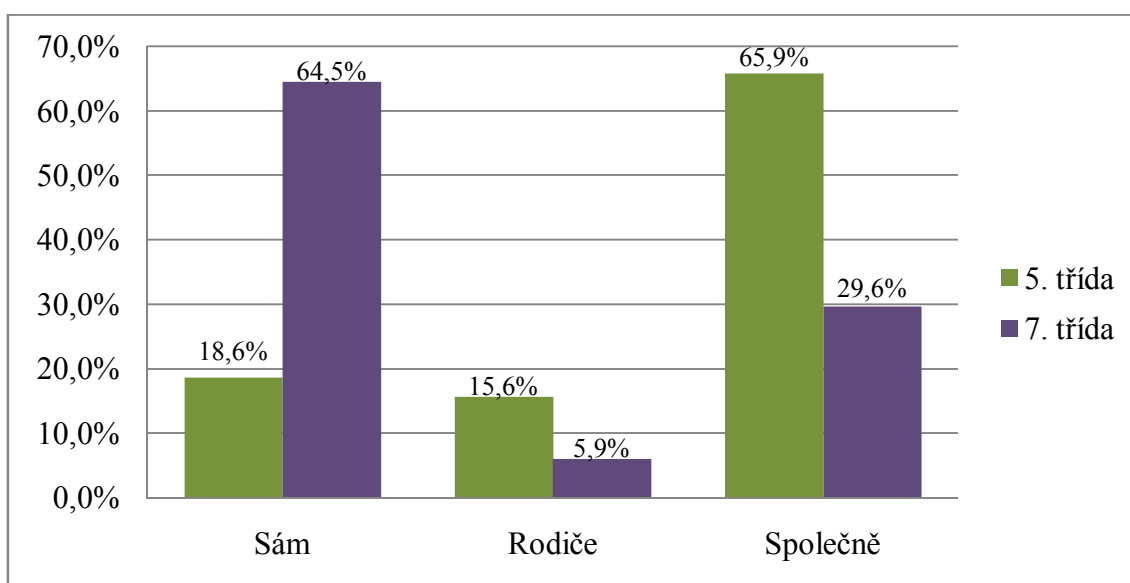
Tabulka 7. Kolikrát byl respondent na táboře.

2) Kdo rozhoduje při volbě letního tábora

Z výsledku zpracování otázky č. 5 „Jak sis tábor vybíral?“ je zřejmé, že se odpovědi respondentů z hlediska místa bydliště významně neliší (obrázek č. 5). Jinak tomu je u porovnání podle věku (obrázek č. 6). Zde uvedlo 65,9 % žáků z 5. tříd, že se při volbě tábora rozhodují společně s rodiči a za 15,6 % dětí rozhodují pouze rodiče. Naprosto opačný trend je u žáků 7. tříd, kteří již projevují značnou samostatnost v rozhodování. 64,5 % z dotázaných o táboře rozhoduje samo, 29,6 % se rozhoduje společně s rodiči a pouze 5,9 % uvedlo, že za ně tábor vybírají rodiče.

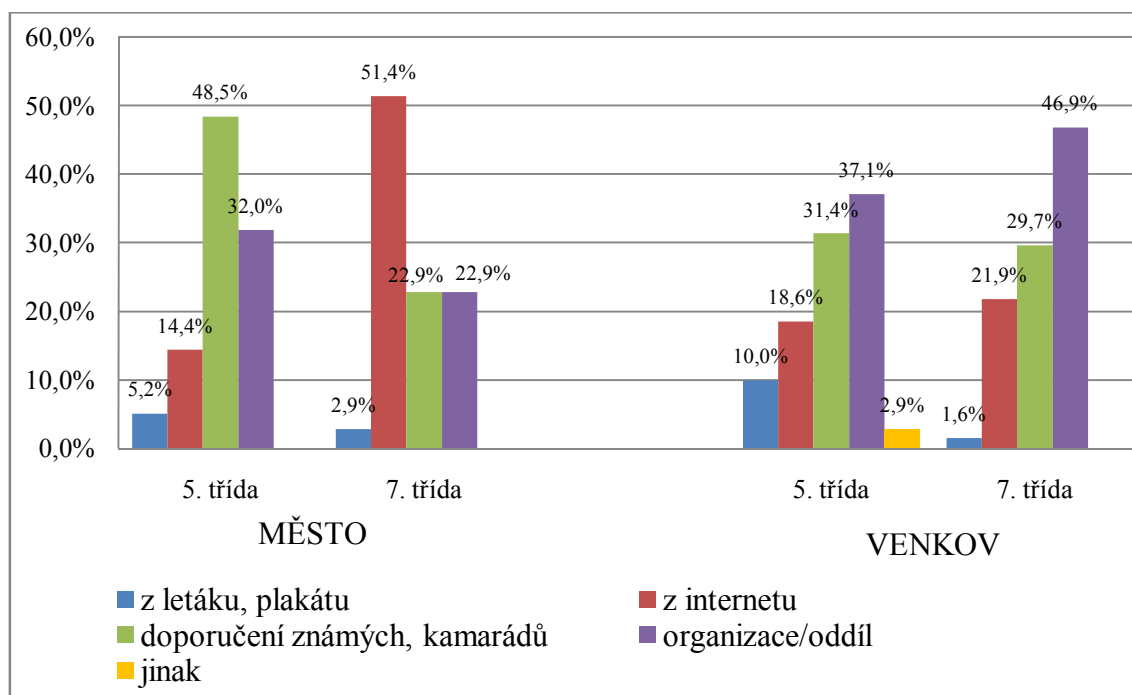
Obrázek 5. Kdo rozhoduje při volbě tábora – porovnání respondentů z města a venkova

Obrázek 6. Kdo rozhoduje při volbě tábora – porovnání respondentů z 5. a 7. tříd

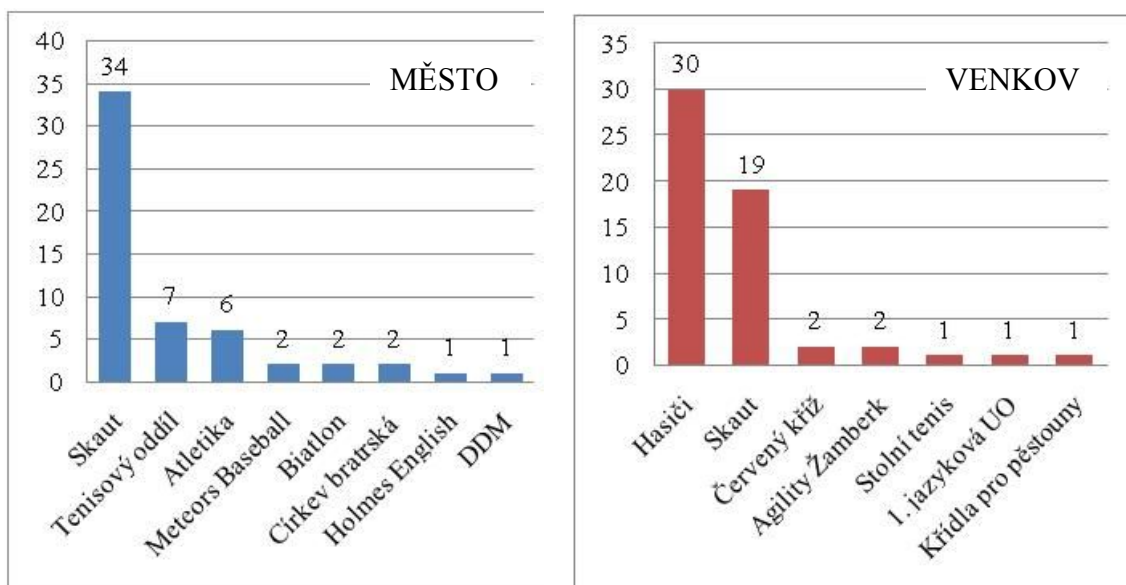
3) Kde respondenti získávají první informaci o konání tábora

Otázkou č. 6 jsme se snažili získat odpovědi na to, kde se respondenti setkávají s první informací o konání tábora. Dotazovaní měli na výběr z pěti možností (obrázek č. 7). Při porovnání proměnné město a venkov bylo zjištěno, že respondenti z venkova (5. třída 37,1 %, 7. třída 46,9 %) uvádí nejčastěji možnost, že na tábor jedou s organizací nebo oddílem, který navštěvují během roku. U žáků 5. tříd z města je nejčastější volbou doporučení známých a kamarádů. Tuto možnost uvádí shodně i více než 30 % všech respondentů z venkova. Velmi výrazný rozdíl oproti ostatním skupinám vykazují žáci 7. tříd z města. Ti nejčastěji získávají informace z internetu, což uvedlo 51,4 % žáků. Informace z reklamních tiskovin, jako je leták nebo plakát, využívá minimum respondentů. Možnost „jinak“ uvedli pouze dva žáci z 5. třídy z venkova, kteří vyplnili, že informace získali ve škole.

Obrázek 7. Kde jsi získal první informace o konání tábora?

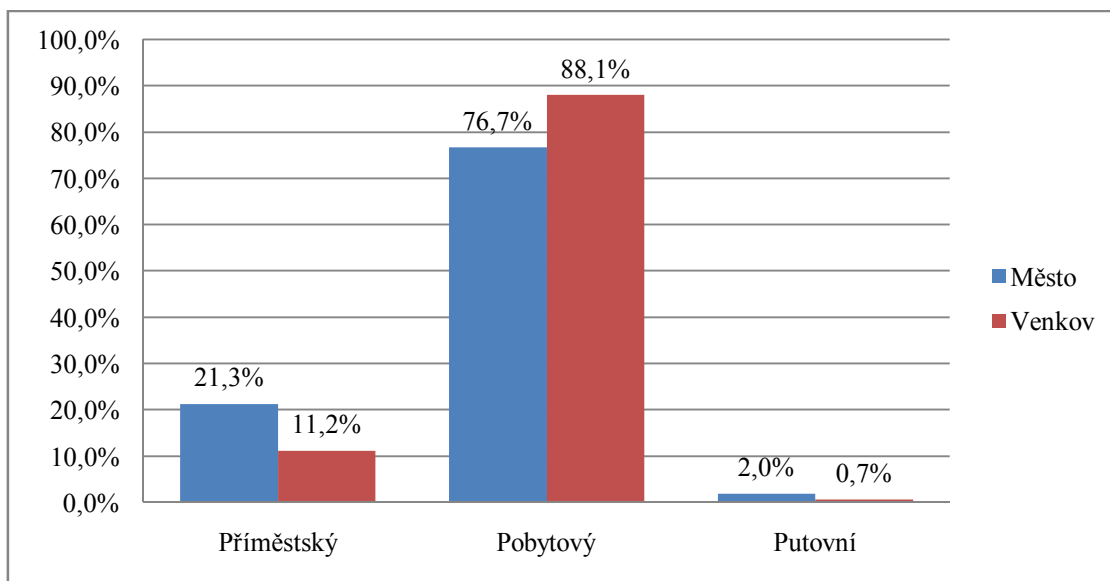
V otázce č. 6 měli respondenti uvést název organizace, kterou navštěvují během roku a s níž jeli také na tábor (obrázek č. 8). 53 respondentů z města a venkova z celkového počtu 111 uvedlo nejčastější organizaci skaut. Dále se už volby dle proměnných lišily. 30 dětí z venkova uvedlo nejčastěji sdružení dobrovolných hasičů a 17 městských dětí různé sportovní oddíly.

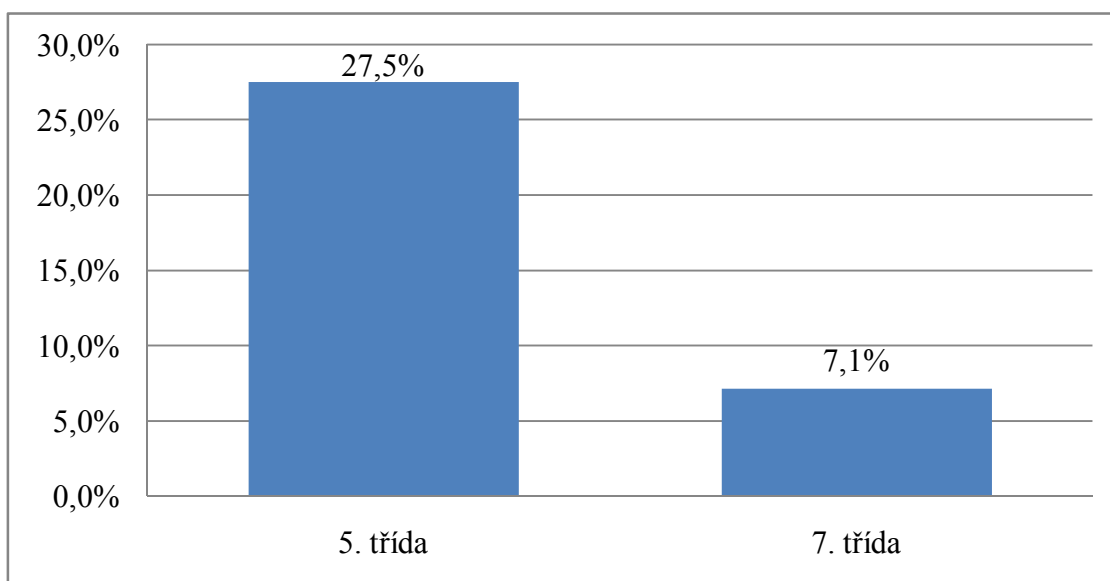
Obrázek 8. Organizace, které respondenti navštěvují během roku a jedou s nimi na tábor

4) Typ tábora

Pobytové tábory jsou stále nejvyhledávanějším typem tábora, což potvrdilo 88,1 % z venkova a 76,7 % respondentů z města (obrázek č. 9). Druhou variantou byly příměstské tábory, na jejichž volbě se projevuje jak věk respondentů, tak místo bydliště. Příměstských táborů se účastnilo 21,3 % dětí z města a 11,2 % z venkova. Při porovnání příměstských táborů z hlediska věku je diferenciací ještě zřetelnější (obrázek č. 10). Účast na příměstském táboře potvrdilo 27,5 % žáků z 5. tříd a pouze 7,1 % žáků 7. tříd. Jak z grafu (obrázek č. 9) vyplývá, o putovní tábory je minimální zájem.

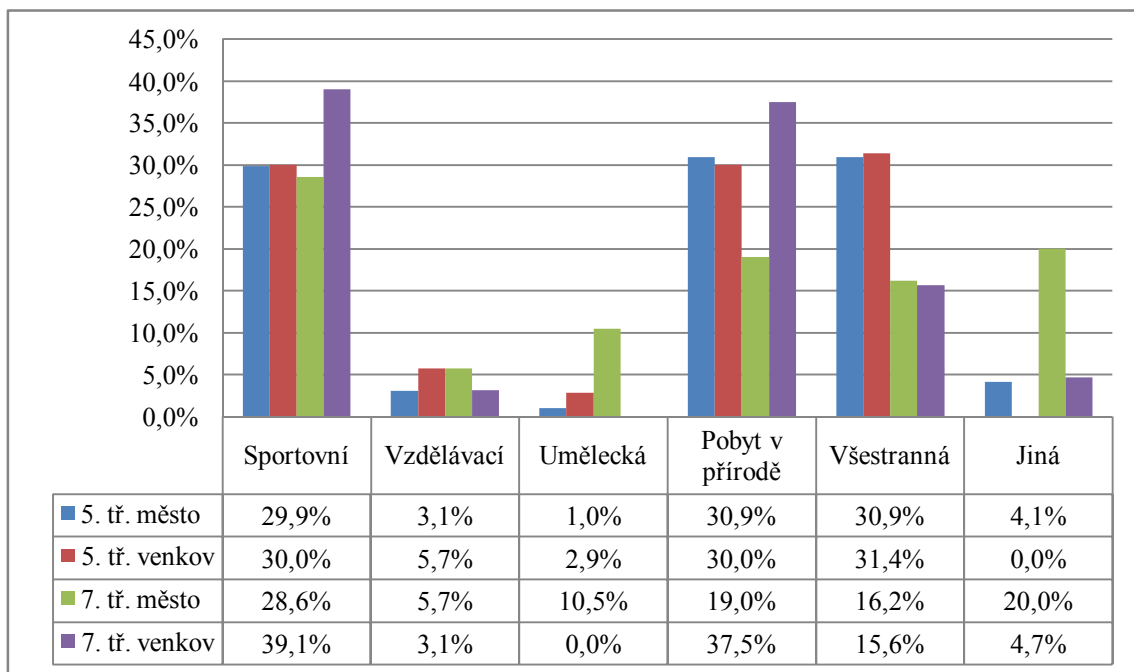
Obrázek 9. Jakého typu tábora se respondenti účastní

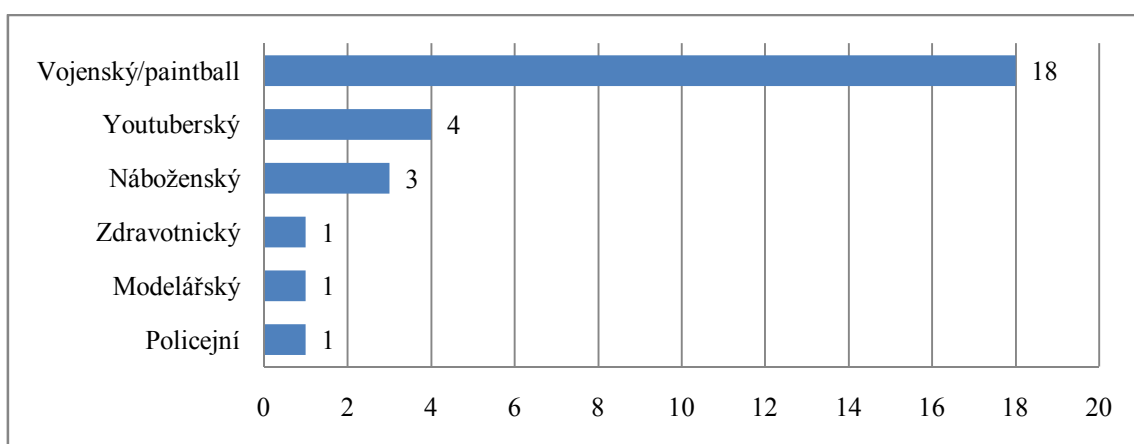
Obrázek 10. Účast na příměstských táborech z hlediska věku

5) Zaměření táborů podle činnosti

U žáků z 5. tříd z města i venkova se tábory svým nejčastějším zaměřením liší minimálně. Nejvíce jsou využívány tábory zaměřené na sport, tradiční tábory s pobytem v přírodě a zaměřené na všestrannou činnost (obrázek č. 11). Malý zájem je o tábory zaměřené na vzdělávací a uměleckou činnost. Starší žáci se však již začínají více diferencovat, a to v porovnání proměnné město a venkov. Tábory zaměřené na sportovní činnost jsou oblíbené stále u obou skupin, žáci 7. tříd z venkova uvádí 39,1 % a žáci 7. tříd z města 28,6 %, ovšem zájem o tábory zaměřené na pobyt v přírodě již u městských dětí klesá na 19,0 % oproti venkovským dětem, který tuto možnost volily v 37,5 %. Naopak u městských dětí výrazně stoupá zájem o tábory s jiným zaměřením, což uvedlo 20,0 % respondentů. Z detailního výpisu se jedná především o tábory s army zaměřením jako je paintball a airsoft, které uvedlo 18 respondentů (obrázek č. 12).

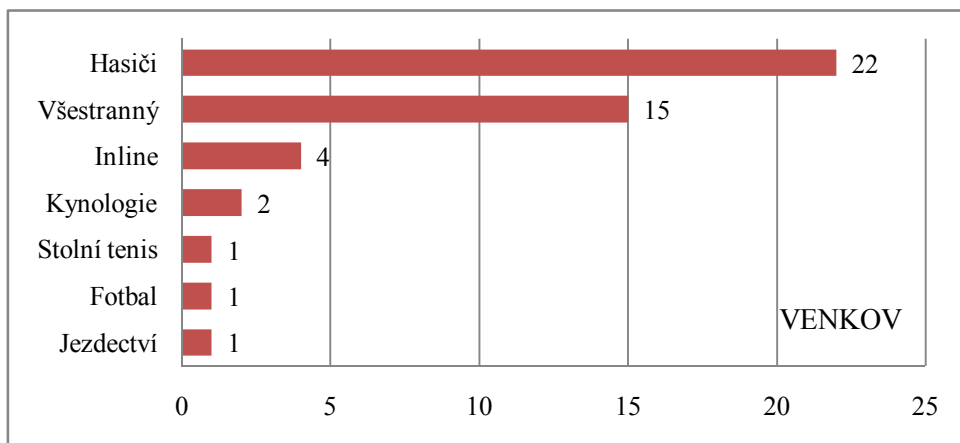

Obrázek 11. Na jakou činnost byl tábor zaměřený

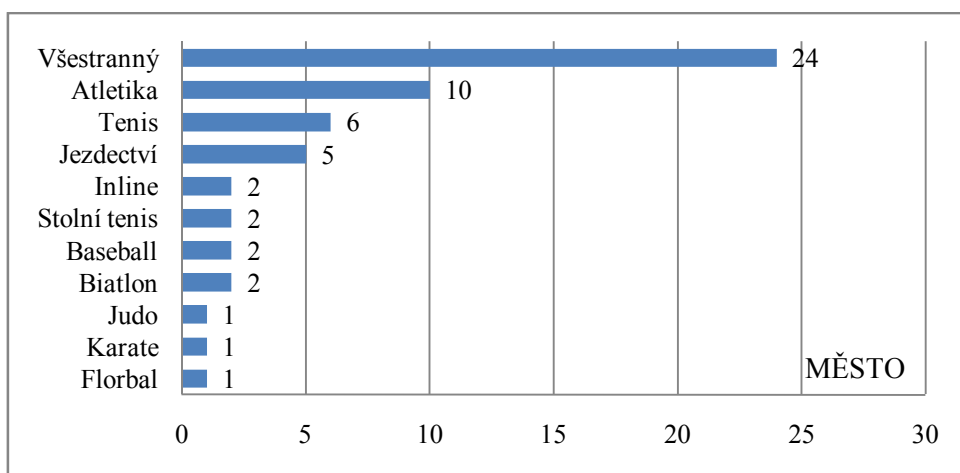

Obrázek 12. Jiné zaměření tábora

V otázce č. 8 měli respondenti, kteří vybrali možnost sportovně zaměřeného tábora, uvést druh sportovní činnosti. Pokud tak respondent neučinil, byl jeho výběr zařazen mezi všestranné sportovní činnosti. Zajímavým zjištěním jsou odpovědi 22 dětí z venkova, které jako sport uvedly hasiče (hasičský sport). Jak vyplývá z grafu (obrázek č. 13 a 14), městské děti využívají širší nabídku sportovně zaměřených táborů.

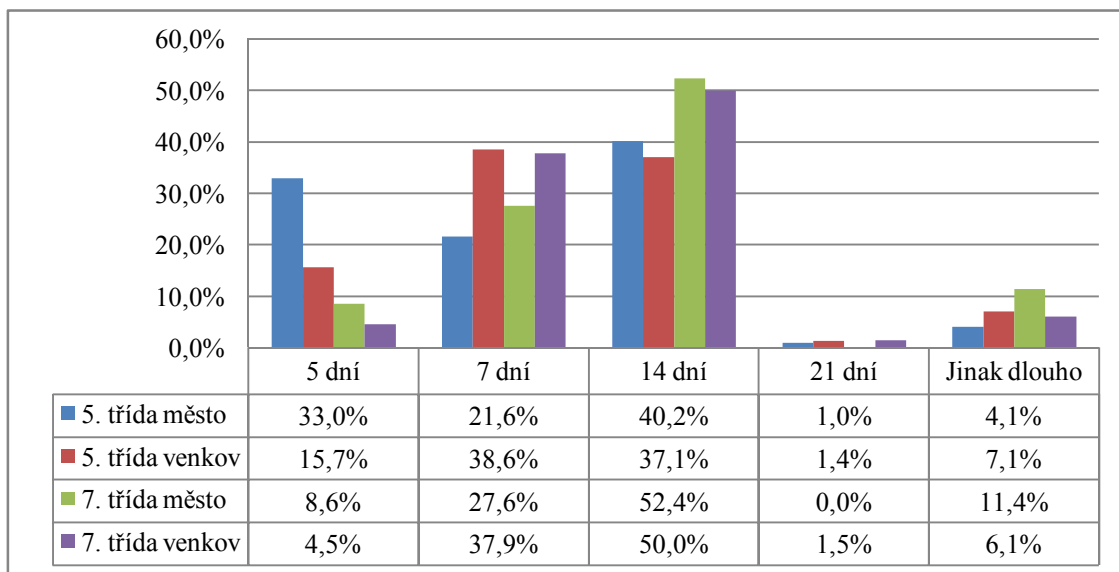
Obrázek 13. Druhy sportů uváděné respondenty z venkova

Obrázek 14. Druhy sportů uváděné respondenty z města

6) Délka tábora

Většina respondentů nejčastěji jezdí na tábory trvající 14 dní. Takových táborů nejvíce využívají žáci sedmých tříd z města (52,4 %) a z venkova (50,0 %). U žáků 5. tříd z venkova byla nejčastěji volena délka tábora 7 dní, kterou vybralo 38,6 % dětí, a téměř shodný počet 37,1 % uvedl tábory čtrnáctidenní. Pouhé jedno procento z celkového počtu respondentů jezdí na tábory delší než čtrnáct dní. Tábory v délce 5 dní jsou převážně příměstské a výsledky šetření tomu také odpovídají. Jak bylo uvedeno v části zaměřující se na typ tábora, příměstských táborů se nejčastěji účastní městské děti z 5. tříd. Právě 33,0 % těchto respondentů uvedlo, že se účastnilo tábora v délce 5 dní (obrázek č. 15).

Obrázek 15. Délka tábora

Další možností v otázce č. 9 bylo uvést jinou délku tábora. Tuto možnost uvedlo 25 respondentů a jako nejčastější možnost jsme zaznamenali délku tábora 10 a 6 dní.

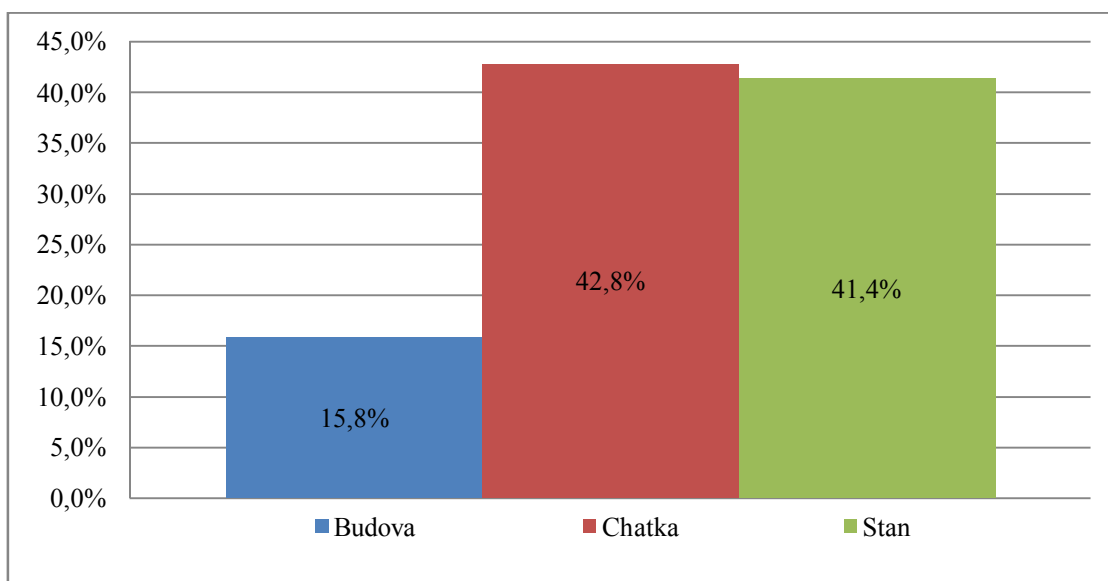
Délka tábora	6 dní	8 dní	9 dní	10 dní	12 dní	15 dní	16 dní
Počet odpovědí	9	2	1	10	1	1	1

Tabulka 8. Jiná délka trvání tábora

7) Ubytování na táboře

Na otázku č. 10 „Kde jsi byl na táboře ubytovaný?“ odpovídalo celkem 279 respondentů a z hlediska věku ani místa bydliště se výsledky výrazně neodlišují. Výraznější rozdíl je mezi pohlavím, kdy 49,6 % chlapců volí oproti 33,3 % děvčat častěji variantu ubytování ve stanu a naopak 21,0 % děvčat volí oproti 9,9 % chlapců ubytování v budově. Je tak patrné, že dívky chtějí využít většího komfortu, který jim ubytování v budově poskytuje.

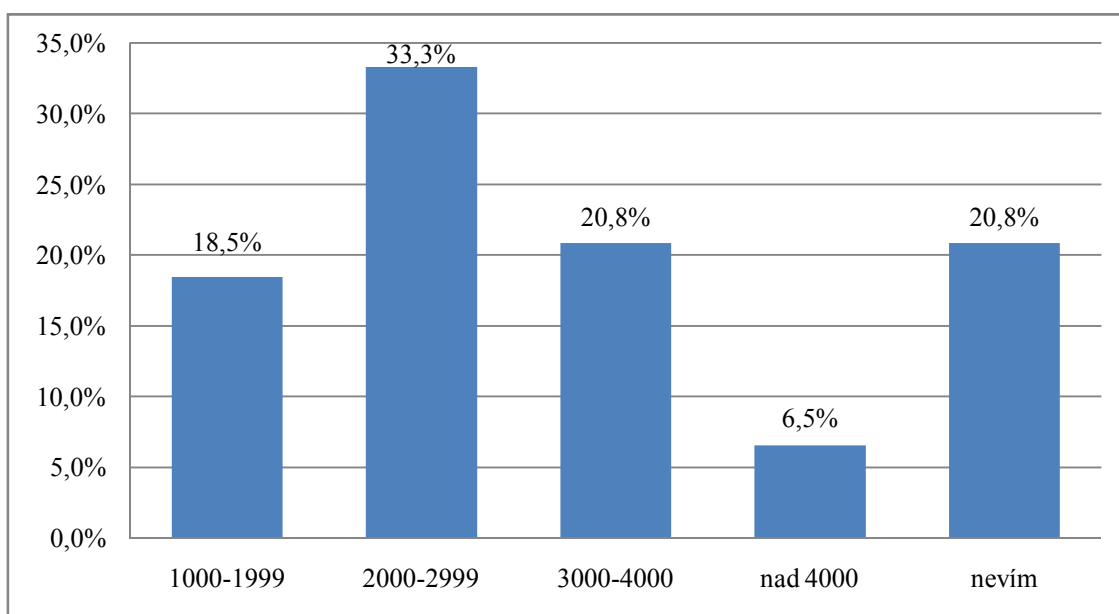
Pokud porovnáme celkový výzkumný soubor (obrázek č. 16), volby respondentů jsou téměř vyrovnané v případě ubytování v chatce (42,8 %) a ve stanu (41,4 %). Ubytování v budově volilo pouze 15,8 % respondentů. Takto nízké číslo s největší pravděpodobností souvisí s volbou zaměření tábora. V budově budou převážně tábory zaměřené na vzdělávací, případně uměleckou činnost, kterých bylo respondenty uvedeno minimum.

Obrázek 16. Ubytování na táboře

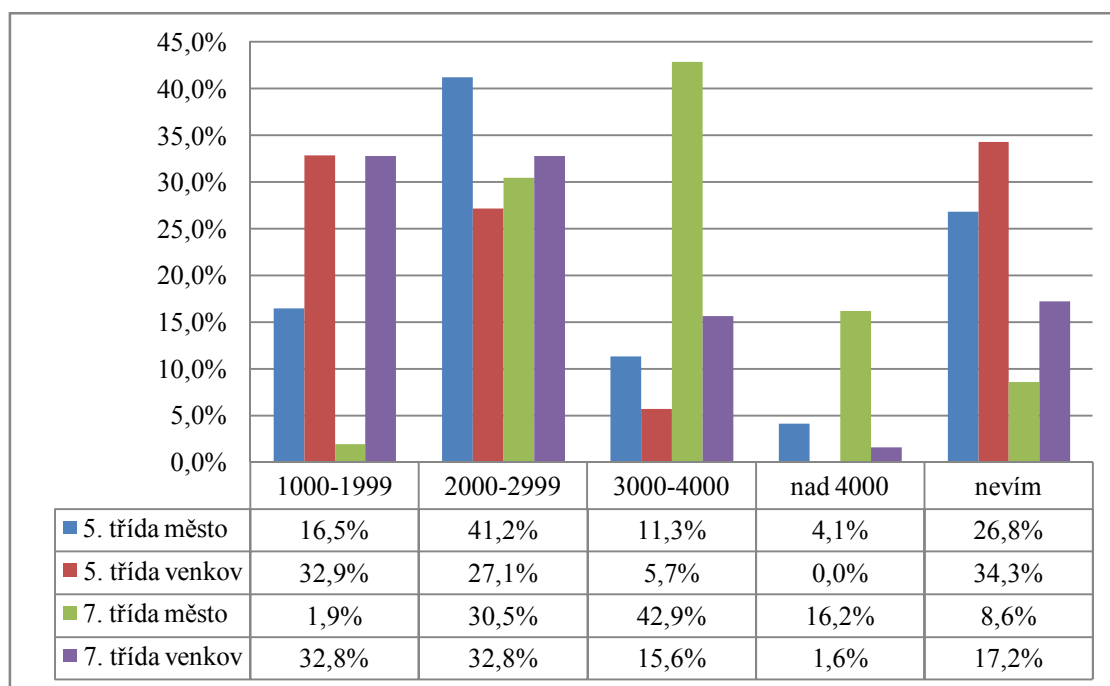
8) Cena tábora

Více než 20% respondentů neumělo na otázku „Jaká byla přibližná cena tábora?“ odpovědět. Především u žáků z venkovských 5. tříd možnost „nevím“ uvedlo více než 34 %. Z výzkumu vyplynulo, že 33,3 % respondentů se účastní nejčastěji táborů, za které zaplatí částku 2000-2999 korun (obrázek č. 17).

Obrázek 17. Poplatek za tábor

Na grafu (obrázek č. 18) je vidět, že žáci 7. tříd z města jezdí na dražší tábory oproti všem ostatním skupinám. 42,9 % se účastní táborů v cenovém rozpětí 3000-4000 korun a 16,2 % táborů dražších (více než 4000 korun). Tyto částky odpovídají spíše komerčním táborům a speciálnímu zaměření, které právě tato skupina respondentů volila nejčastěji. Z výzkumu dále vyplývá, že více než 30 % respondentů z venkova využívá ještě cenově levnější tábory, a to v rozmezí 1000 – 1999 korun.

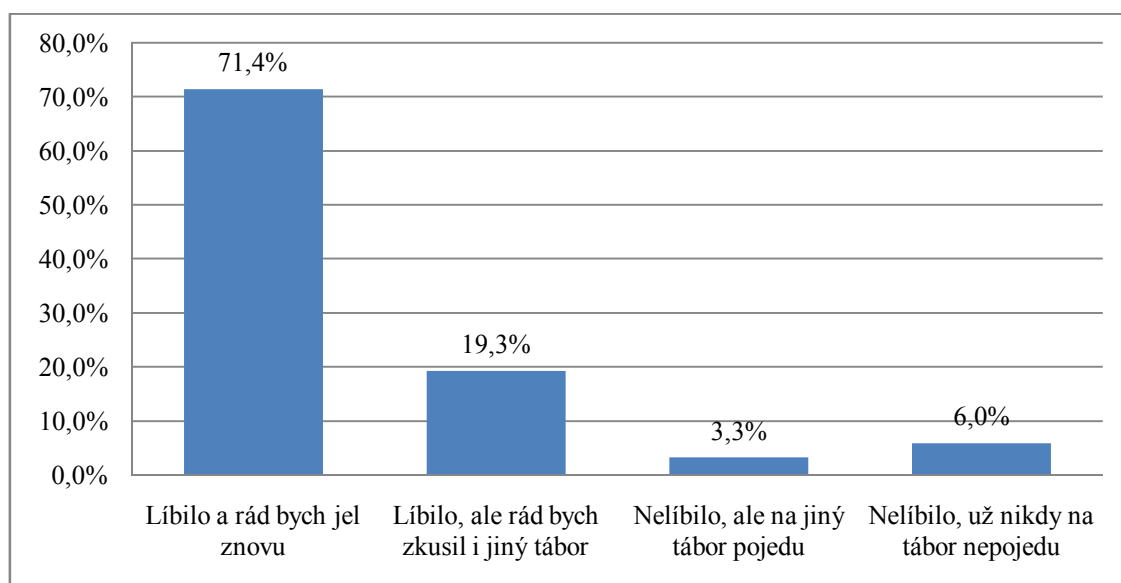
Obrázek 18. Poplatek za tábor dle proměnných

9) Spokojenost respondentů na táboře

V rámci celého výzkumného šetření byli respondenti dotazováni na fakta týkající se jejich účasti na táboře, nikoli na jejich přání a skutečné zájmy. Respondenti se mohli účastnit táborů, které jim vybrali rodiče, anebo jeli s organizací, kterou navštěvují během roku, což v případě například sportovních oddílů bývá téměř povinnost. Bylo tedy nutné zjistit, zda se respondenti s volbou tábora ztotožňují, nebo ne. Spokojenost s volbou tábora byla umocněna i volbou možnosti opakované účasti na stejném táboře.

Otázka č. 12 zněla „Jak se ti na táboře líbilo?“. Pokud rozdělíme odpovědi na ano/ne zjistíme, že 91 %, tedy 305 respondentů, uvedlo, že se jim na táboře líbilo, a pouhých 9 % (31 respondentů) uvedlo, že se jim na táboře nelíbilo. Opakovaně by na

tábor chtělo jet 71,4 % respondentů. Děti, které tábor zklamal a uvedly tak variantu „Nelíbilo, už nikdy na tábor nepojedu“, bylo 6,0 % (obrázek č. 19).

Obrázek 19. Spokojenost respondentů s táborem

5 DISKUSE

Diplomová práce byla zaměřená na analýzu letních táborů. Pro výzkumnou část byl vytvořen anketní lístek, který byl distribuován do vybraných městských a venkovských základních škol. Okres Ústí nad Orlicí tvoří 11 měst, 2 městyse a 115 obcí, přičemž pouze 9 obcí umožňuje vzdělávání na 1. i 2. stupni ZŠ. Z tohoto důvodu nebyl příliš velký prostor k výběru míst realizace výzkumu na venkově, pokud mělo být dodrženo rovnoměrného rozptýlení v celém okrese a dosaženo reprezentativnosti výzkumného souboru. Jak je známo, na venkovských školách bývá v třídách zastoupen nižší počet žáků než ve městech, z tohoto důvodu muselo být osloveno více venkovských škol. Výzkumný soubor činil 497 respondentů, z čehož bylo 243 dětí z města a 254 z venkova.

Výsledky výzkumu nám ukázaly, že o letní tábory je stále velký zájem. **68 % respondentů odpovědělo, že byli minimálně jednou na táboře.** V porovnání dětí z města a venkova se projevilo, že **děti z venkova (53 %) jezdí na tábory méně než děti z města (83 %).** Tímto byla potvrzena hypotéza č. 1. Domníváme se, že nižší účast na táborech dětí z venkova je především z důvodu menší nabídky volnočasových aktivit na venkově, případně také kvůli špatné finanční situaci rodičů, která je zapříčiněna vyšší nezaměstnaností v některých obcích. Tuto domněnku podporuje i fakt, že téměř 17 % dětí z venkova uvedlo, že na tábore nikdy nebyly, ale přesto by rády jely.

Výsledky výzkumu nám potvrdily, že mezi proměnnými město, venkov a stejně tak mezi žáky 5. a 7. tříd existují rozdíly při volbě letního tábora. Tyto rozdíly však nejsou markantní ve všech zkoumaných faktorech, což je možné zaznamenat z výsledků dílčích výzkumných otázek.

První výzkumná otázka byla zaměřena na míru autonomie v rozhodování o účasti na táboře dle věku. Výzkum prokázal, že **66 % žáků 5. tříd a pouze 30 % žáků 7. tříd vybírá tábor společně s rodiči.** Žáci 7. tříd už projevují značnou samostatnost při rozhodování a 64 % rozhoduje o táboře samo. **Tímto byla potvrzena hypotéza č. 2,** která s touto otázkou korespondovala.

Volba vhodného tábora není snadná. Neexistuje žádné celorepublikové hodnocení kvality táborů, podle kterého by se rodiče nebo děti mohli při výběru řídit, a tak jejich rozhodnutí ovlivňují informace, které získávají z různých zdrojů. Nejvhodnějším způsobem jsou dobré reference od známých nebo přátel, kteří již na tábore byli. Tato možnost byla také respondenty nejvíce uváděna a téměř stejné množství uvedlo, že jezdí

na tábor s organizací, kterou navštěvují během roku. Podobné výsledky přinesl i výzkum agentury STEM/MARK, který proběhl v roce 2014. Respondenty byli rodiče dětí účastnících se táborů, z nichž 51 % uvedlo, že jsou pro ně při volbě tábora rozhodující reference a doporučení známých. Vyšším kritériem pro rodiče byl ještě organizátor akce a případně předchozí vlastní zkušenost (STEM/MARK, 2014). S touto částí našeho výzkumu také souvisí i **hypotéza č. 3, která nebyla potvrzena**, protože jak z výzkumu vyplývá, **42 % respondentů z venkova oproti 26 % respondentů z města jezdí na tábory s organizací, kterou navštěvují během roku**. Zajímavým zjištěním je, že přestože ve školách, školních družinách, rodinných centrech a všude tam, kde se pohybuje větší množství dětí, je vidět před letními prázdninami mnoho plakátů a letáčků s různými nabídkami letních táborů, tato možnost jako forma získání informace, byla uváděna minimálně. Otázkou tedy je, zda má v dnešní době tato tištěná forma propagace ještě opodstatnění a význam.

Z výzkumu vyplynulo, že nejvyužívanějším typem tábora je tábor pobytový což z celkového počtu uvedlo 81 % respondentů. 17 % respondentů bylo na příměstském táboře. Tyto výsledky korespondují se zmiňovaným výzkumem agentury STEM/MARK, která uvádí, že na pobytové tábory v roce 2014 pojede 83 % dětí a na příměstské 24 %. Příměstské tábory (ač to v tomto případě není adekvátní název) začínají být využívány i dětmi z venkova. V několika obcích pořádají příměstské tábory sdružení dobrovolných hasičů anebo aktivní rodinná centra.

Výsledky z hlediska zaměření tábora jsou pro nás překvapivé. Předpokládali jsme, že děti budou více využívat táborů speciálně zaměřených na modernější činnosti. Tyto tábory však byly voleny minimálně, pouze u žáků 7. tříd z města byl zvýšený zájem. **Mezi nejvyužívanější tedy stále patří tábory se zaměřením na sportovní činnost, klasické tábory založené na pobytu v přírodě a tábory se všestranným zaměřením.**

V roce 2010 provedla Renáta Langová ve své diplomové práci výzkum zaměřený na letní a zimní tábory z hlediska juniorského cestovního ruchu. Tento výzkum probíhal v Olomouckém kraji a byl porovnáván se starším výzkumem stejné autorky v Libereckém kraji. Respondenty v tomto průzkumu byli rodiče dětí účastnících se táborů. S touto prací tedy můžeme v některých případech provést vzájemnou komparaci výsledků výzkumů. Zajímavým porovnáním je zaměření tábora z hlediska dětí (naš výzkum) a z hlediska volby rodičů (Langová). Rodiče zmiňují, že by své děti nejradši posílali na sportovní tábor a dále na tábor jazykový, umělecký a putovní (Langová,

2010). Z našeho výzkumu vyplývá, že právě jazykových (vzdělávacích), uměleckých a putovních táborů se děti účastní nejméně. Oblíbenost sportovních táborů se potvrdila.

Respondenti nejčastěji jezdí na tábory v délce 14 dní. Delší tábory nejsou téměř využívány. Tyto výsledky jsou shodné s výzkumem Langové. Významný rozdíl oproti jiným sledovaným skupinám byl zaznamenán v odpovědích žáků 5. třídy z města. 33 % těchto respondentů uvádí, že jezdí na tábory o délce 5 dní. Lze se domnívat, že je to především z důvodu časté účasti této skupiny respondentů na příměstských táborech, které převážně trvají právě zmiňovaných 5 dní. O táborech v délce trvání 5 dní se Langová nezmiňuje, může to být z důvodu, že její výzkum probíhal v roce 2010 a může se tak jednat o stoupající oblibu příměstských táborů. Ve volbě ubytování jsme mezi jednotlivými proměnnými neshledali rozdíl. **Nejčastější volbou je ubytování ve stanu a v chatce, které v obou případech uvedlo více než 40 % respondentů.** Tento výsledek je překvapivý, protože se dalo očekávat, že dnešní děti vyhledávají častěji komfortní ubytování. S formou ubytování i se zaměřením tábora souvisí jeho cena. Vzhledem k volbě nižšího standardu ubytování a nevyužívání speciálně zaměřených táborů je **nejčastěji uváděná cena za tábor v rozmezí 2000 - 2999 korun** z našeho pohledu adekvátní (33 % respondentů). Langová částku 2000 – 2900 korun uvádí také jako nejčastější volbu, ovšem u téměř poloviny většího počtu respondentů. Příčinou může být pětiletý odstup mezi výzkumy, ceny táborů se pomalu zvyšují. Z našeho výzkumu je dále patrné, že děti z venkova jezdí ještě na levnější tábory v cenovém rozpětí 1000 - 1999 korun. Domníváme se, že důvodem je vysoká účast na táborech, které pořádají sdružení dobrovolných hasičů a skauti. Tyto tábory patří všeobecně k těm nejlevnějším. Zajímavým srovnáním je mezinárodní výzkum prováděný v roce 2009 společností GE Money Bank, který byl v médiích často zmiňován. Součástí výzkumu je porovnání cen táborů v zahraničí a u nás. Společnost uvádí, že ceny v České republice jsou o mnoho nižší a průměrná cena tábora u nás vyjde na 3000 korun za týden (GE, 2009). Tento výsledek se naším výzkumem nepotvrdil, protože částka 2000 – 2999 byla nejčastěji uváděna za tábory v délce 14 dní. Příčinou tohoto rozdílu může být námi vybraný vzorek respondentů, děti z větších měst by pravděpodobně uváděly vyšší ceny za tábor a také samotná otázka na cenu tábora byla pro děti těžká, více jak 20 % respondentů naznačilo výši poplatku za tábor.

Přestože za mnoho respondentů tábor vybírali rodiče, z výzkumu vyplývá, že **90,8 % dětem se na táboře líbilo** a 71,4 % z nich by chtělo jet na stejný tábor

opakovaně. Pouze 6 % respondentů tábor zklamal natolik, že už nikdy na žádný jet nechtějí.

Limity tohoto výzkumu vidím především ve výběru lokality, kde bylo prováděno anketní šetření. Města v okrese Ústí nad Orlicí jsou malá a počet obyvatel se pohybuje od 3 tisíc do 16 tisíc. Z tohoto důvodu nemusí respondenti z měst vykazovat takové difference oproti respondentům z venkova. Právě výzkum zaměřený na porovnání se vzorkem respondentů například z krajského města by byl zajímavým novým námětem pro další práci.

Jak z výzkumu vyplynulo velké množství dětí jezdí na tábory opakovaně, z tohoto důvodu by mohla být do ankety zařazena otázka „V kolika letech jsi byl poprvé na táboře?“ Vzhledem k zaměření diplomové práce, by bylo vhodné také zjistit přesné údaje o organizaci, která tábor pořádala. Ovšem domníváme se, že na tuto otázku by především děti z pátých tříd neuměly odpovědět.

6 ZÁVĚR

Cílem diplomové práce byl výzkum účasti na letních táborech mezi žáky 5. a 7. tříd základních škol v okrese Ústí nad Orlicí a jejich preference při volbě typu, délky, ceny a místa konání akce. Zajímalo nás, zda existují rozdíly ve volbě tábora mezi dětmi z města a venkova.

Jak vyplývá z výsledků našeho výzkumu, pobyt na letním táboře je stále vyhledávanou možností trávení volného času o prázdninách. Minimálně jednu účast na táboře potvrdilo 83,1 % respondentů z města a 52,8 % z venkova. Existuje tak významný rozdíl v účasti na táboře mezi dětmi z měst a venkova. Tyto výsledky potvrzují hypotézu č. 1.

Při analýze jednotlivých faktorů ovlivňujících volbu letního tábora nebyly při komparaci proměnných zjištěny rozdíly ve všech případech. První dílčí výzkumná otázka byla zaměřena na míru autonomie v rozhodování o účasti na táboře podle věku. Z výzkumu vyplynulo, že 65,9 % žáků 5. tříd a pouze 29,6 % žáků 7. tříd vybírá tábor společně s rodiči. Žáci 7. tříd už projevují značnou samostatnost při rozhodování a 64,5 % rozhoduje o táboře samo. S touto otázkou koresponduje i hypotéza č. 2, která tímto byla potvrzena.

Druhá otázka zkoumala, kde respondenti získávají první informace o táboře. Pro respondenty jsou velmi často důležité reference od přátel a známých. 51,2 % žáků 7. tříd z města získává informace na internetu a děti z venkova (5. třída 37,1 %, 7. třída 46,9 %) uvedly nejčastěji možnost, že na tábor jedou s organizací nebo oddílem, který navštěvují během roku. S touto částí výzkumu souvisí hypotéza č. 3, která tímto nebyla potvrzena, protože pouze 27,2 % dětí z města uvedlo, že na tábor jezdí s organizací, kterou navštěvují během roku.

Výzkumem bylo prokázáno, že mezi respondenty neexistují rozdíly ve volbě typu tábora. 81,3 % respondentů jezdí na tábory pobytové, které jsou převážně zaměřené na sportovní činnost, pobyt v přírodě a všestrannou činnost. V případě zaměření tábora, byl zaznamenán rozdíl u žáků 7. tříd z města. 20,0 % jich uvedlo jiné zaměření a to především na vojenskou tematiku. Rozdíly z hlediska místa bydliště ani věku nebyly prokázány také v případě odpovědi na otázku č. 5. a č. 6. Většina respondentů jezdí na tábory v délce trvání 14 dní a jsou ubytováni v chatce nebo stanu.

Sedmá otázka se týkala ceny táborů. V případě celého výzkumného souboru byla uváděna nejčastěji částka v rozmezí 2000 – 2999 korun. 32,8 % dětí z venkova jezdí na

tábory ještě levnější (1000 – 1999 korun) a naopak 59,1 % starších dětí z města jezdí na tábory dražší (3000 a více korun).

Závěrečná otázka č. 12 se zaměřila na míru spokojenosti s letním táborem. Z výzkumu vyplynulo, že 90,8 % respondentům se na táboře líbilo a 71,4 % z nich by chtělo jet na stejný tábor opakovaně.

Domníváme se, že hlavní cíl práce byl splněn, a tak na základě zjištěného můžeme konstatovat, že převážná část dětí z venkova a z 5. tříd z města má stále zájem o klasické tábory ve stanech nebo chatkách, v době trvání 14 dní a v cenovém rozpětí 2000 – 3000 korun. Jsou s tímto typem táborů spokojeny, a tak není nutné, aby pro ně rodiče hledali speciálně zaměřené tábory, které jsou výrazně dražší. O výběru tohoto typu tábora je možné více uvažovat u starších dětí z města, které již mají vyšší nároky.

7 SOUHRN

Tématem práce je analýza faktorů ovlivňujících výběr letního tábora. Hlavním cílem práce byl výzkum účasti na letních táborech mezi žáky základních škol a jejich preference při volbě typu, délky, ceny a místa konání akce. Důležitým aspektem výzkumu bylo vzájemné porovnání z hlediska bydliště, tedy respondentů z města a venkova, a dále porovnání žáků 5. a 7. tříd.

V části nazvané přehled poznatků jsou vymezena a objasněna teoretická východiska a klíčové pojmy související s cestovním ruchem dětí a mládeže, s historií a současností letních táborů, s jejich typologií a blíže jsou specifikovány organizace zabývající se organizovaným cestovním ruchem dětí a mládeže.

Praktická část je zaměřena na vyhodnocení výzkumu, který byl proveden na základě dotazníkového šetření. Získaná data byla vyhodnocena a zpracována do tabulek a grafů, v případě potřeby byl doplněn text. Výzkum potvrdil rozdíly v účasti na letním táboře mezi respondenty z měst a venkova. V případě analýzy jednotlivých faktorů ovlivňujících výběr tábora nebyly při porovnání proměnných zjištěny rozdíly ve všech případech.

V kapitole diskuse se vyjadřuji ke zjištěným poznatkům a tyto porovnávám s již provedenými výzkumy. V závěru jsou shrnuty nejdůležitější výsledky dle stanoveného cíle práce.

8 SUMMARY

The topic of this work is analysis of the factors influencing summer camps' presence. The main aim of the thesis is a research of summer camps' presence among the pupils of primary schools and their preference while selecting the type of a camp, its length, price and the place of the event. An important aspect of the research is a comparison from the point of view of the place of residence, that implies dividing respondents as from rural or urban areas, and a comparison of pupils of the 5th and 7th year of primary schools.

Theoretical base and key terms related to tourist industry of children and youth are defined and clarified in the part called "the findings' summary ".Also this part deals with the history and present state of summer camps and with their typology. Furthermore, organizations engaged in organized tourism of children and youth are looked at in more details.

The practical part focuses on the evaluation of the research which was performed on the basis of the questionnaire survey. Obtained data were evaluated and adapted into charts and graphs, whether necessary the text was added. The research confirmed differences in presence at summer camps between the respondents from rural and urban areas. In the case of analysis of individual factors influencing the choice of a camp differences were not found in all the cases while comparing variables.

In the discussion part I comment on the findings and compare them with already carried out researches. The most important results according to the stated aims of the work are summarized in the conclusion.

9 REFERENČNÍ SEZNAM

American Camp Association. (n.d.) *ACA Facts and Trends*. Retrieved 15. 9. 2015 from the World Wide Web: <http://www.acacamps.org/media/aca-facts-trends>.

Carr, N. (2011) *Children's and families' holiday experiences*. London, New York, N.Y.: Routledge.

CCUSA (n.d.). *Druhy táborů*. Retrieved 10. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.ccusa.cz/PROGRAMY/Camp-Counselors-USA/Druhy-t%C3%A1bor%C5%AF>

Co je skauting. (n.d.). Retrieved 20. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.skaut.cz/skauting/o-skautingu>

Čertík, M. (2001). *Cestovní ruch – vývoj, organizace a řízení*. Praha: OFF.

Český statistický úřad. (2015). *Vzdělávání*. Retrieved 30. 9. 2015 from the World Wide Web: <https://www.czso.cz/csu/czso/1-vzdelavani>

Demeter, T., & Bratucu, G. (2014). Typologies of youth tourism. *Bulletin Of The Transilvania University Of Brasov. Series V: Economic Sciences*, 7(1), 115-122.

Dobay, B., & Banhidi, M. (2014). Effects of Sport Camps on Traveling Habits of Adults in Slovakia and Hungary. *Asian Journal Of Exercise & Sports Science*, 11(1), 16-26.

Dobrozemský, V., & Stejskal, J. (2015). *Nevýdělečné organizace v teorii*. Praha: Wolters Kluwer.

Evidence škol a školských zařízení v Pardubickém kraji (n. d.). Retrieved 20. 8. 2015 from the World Wide Web: <https://www.klickevzdelani.cz/Management-%C5%A1kol/Evidence-%C5%A1kol-a-%C5%A1kolsk%C3%BDch-za%C5%99%C3%ADzen%C3%AD/zrizovatel/kraj>.

Garst, B. A., Browne, L. P., & Bialeschki, M. D. (2011). Youth development and the camp experience. *New Directions For Youth Development*, 2011(130), 73-87. doi:10.1002/yd.398

GE Money Bank (2009). *České děti tráví prázdniny nejčastěji na táboře, ty jsou u nás jedny z nejlevnějších v Evropě*. Retrieved 30. 9. 2015 from the World Wide Web: <https://www.gemoney.cz/servis-pro-media/tiskove-zpravy/zprava?id=70385>.

Hamřík, Z., Kalman, M., Kotulák, Z., Pavelka, J., Šteiner, M. (2007). *Pořádáme akci – praktický event marketing pro cestovní ruch*. Praha: MMR ČR.

Harmach, J., Hoffmann, O., Jírová, H. (2004). *Tábory a jiné zotavovací akce: průvodce jejich přípravou*. Praha: Institut dětí a mládeže MŠMT.

Hesková, M. (2010). *Cestovní ruch*. Praha: Fortuna

Hofbauer, B. (1960). *Současný stav, výsledky a problémy letních pionýrských táborů*. Retrieved 15. 9. 2015 from the World Wide Web: http://pages.pedf.cuni.cz/pedagogika/?attachment_id=6014&edmc=6014.

Horner, S., & Swarbrooke, J. (2003). *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha: Grada Publishing

Chrást, V. (2015). *Děti vydrží i bez mobilů a tabletů, tábory mají poslední volná místa*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: http://zlin.idnes.cz/letni-tabory-pro-deti-ve-zlinskem-kraji-2015-fi0-/zlin-zpravy.aspx?c=A150525_2164874_zlin-zpravy_ras.

Indrová, J. (2007) *Cestovní ruch: základy*. Praha Oeconomica.

Indrová, J., Jarolímková, L., Kiralová, A., Mlejnková, L., Petrů, Z., Štěpanovská, R. (2008). *Cestovní ruch pro všechny*. Praha: MMR ČR.

Jakubíková, D. (2012). *Marketing v cestovním ruchu* (2nd ed). Praha: Grada Publishing.

Kábová, O. (2014). *Dětské kluby na rodinné dovolené*. Retrieved 15. 10. 2015 from the World Wide Web: <http://www.itest.cz/old/traveltest/detske-kluby.html>

Kotler, P., & Keller, K. L. (2007). *Marketing management* (12nd ed). Praha: Grada publishing.

Koudelka, J. (1997) *Spotřební chování a marketing*. Praha: Grada Publishing

Langová, R. (2010). Výzkum trhu v oblasti juniorského cestovního ruchu. Retrieved 20. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=13182419762>

Malá, V. (2002). *Základy cestovního ruchu*. Praha: Vysoká škola ekonomická.

Ministerstvo průmyslu a obchodu. (2015). *Statistika živností*. Retrieved 30. 9. 2015 from the World Wide Web: http://www.rzp.cz/docs/zivstat_cz_akt.pdf.

Ministerstvo zdravotnictví. (2015). *Hlavní hygienik ČR: I v letošním roce budou hygienici provádět kontroly dětských rekreací*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: http://www.mzcr.cz/dokumenty/hlavni-hygienik-cri-v-letosnim-roce-budou-hygienici-provadet-kontroly-detskych_10429_3237_1.html

MŠMT. (n.d.). *Jaké mohou být formy zájmového vzdělávání?* Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/mladez/casto-kladene-dotazy-2?highlightWords=%C5%%20A1koln%C3%AD+v%C3%BDlety>

MŠMT. (n.d.). *Letní tábory*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/mladez/letni-tabory-2?highlightWords=t%C3%A1bor>.

MŠMT (2005). *Sdělení MŠMT k pořádání letních táborů*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/mladez/sdeleni-msmt-k-poradani-detskych-taboru-1>.

MŠMT. (n.d.). *Střediska volného času*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/mladez/strediska-volneho-casu>

MŠMT. (n.d.). *Zájmové vzdělávání*. Retrieved 15. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.msmt.cz/mladez/zajmove-vzdelavani-1>.

Němec, J. et al. (2002). *Kapitoly ze sociální pedagogiky a pedagogiky volného času*. Brno: Paido

Novotný, P., Budíková, P., Ivičičová, J., Kedroňová, K., Štrosová, I., & Štýsová, M. (2014). *Nový občanský zákoník: Smluvní právo*. Praha: Grada Publishing

OOSA. (n.d.). *Ofsted registration*. Retrieved 10. 9. 2015 from the World Wide Web: <http://www.outofschoolalliance.co.uk/ofsted>.

Organized camp 150 years counting. Retrieved 10. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://www.acacamps.org/media/story-ideas/organized-camp-150-years-counting>

Orieška, J. (2010). *Služby v cestovním ruchu*. Praha: Idea servis.

Palatková, M., Mráčková, E., Kittner, M., Kašťák, O., & Šesták, J. (2012). *Management cestovních kanceláří a agentur*. Praha: Grada Publishing.

Pelánek, R. (2013). *Příručka instruktora zážitkových akcí*. Praha: Portál.

Pionýr. (n.d.). *Dobrý tábor*. Retrieved 10. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://pionyr.cz/rodice/dobry-tabor>

Ryglová, K. (2009). *Cestovní ruch – soubor studijních materiálů*. Ostrava: KEY Publishing.

Ryglová, K., Burian, M., Vajčnerová, I. (2011). *Cestovní ruch - podnikatelské principy a příležitosti v praxi*. Praha: Grada Publishing.

Schwartzhoffová, E. (2013). *Služby v cestovním ruchu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci.

STEM/MARK. (2014). *Příměstský tábor = oblíbený kompromis*. Retrieved 20.8.2015 from the World Wide Web: <http://www.stemmark.cz/primestsky-tabor-oblibeny-kompromis/>

Šimůnek, J. (2007), *Stanovisko MŠMT k otázce činnosti škol a školských zařízení, které organizují studijní pobyty a další akce, s nimiž souvisí zajišťování dopravy, ubytování a stravování dětí, žáků a studentů*. Retrieved 30.8.2015 from the World Wide Web: http://www.kraj-jihocesky.cz/file.php?par%5Bid_r%5D=29505&par%5Bview%5D=0

Špiříková, I., & Kačer, Jan. (2007). *Příměstský tábor*. Brno: Mravenec.

Tábory YMCA (n.d.). Retrieved 20.8.2015 from the World Wide Web: <http://www.ymca.cz/programy/tabory/tabory-ymca/>

Ulrych, P. M. (2015). Školní zájezdy: půjde to dál bez pravidel?. *COT business*, 2015, 3.

Vargová, J. (2012). *Příměstský tábor – pomůcka pro organizátory*. Praha: DDM Spirála.

Vašítková, M. (2014). *Marketing služeb – efektivně a moderně* (2nd ed). Praha: Grada Publishing.

Vývoj vybraných kvantitativních údajů SVČ podle krajů v České republice (n.d). Retrieved 20. 8. 2015 from the World Wide Web: <http://userfiles.nidm.cz/file/oddeleni-neformalniho-vzdelavani/svc-statistika-1999-2010.pdf>.

Zapletal, M. (1969). *Jak vést letní tábor*. Praha: Mladá fronta.

Zelenka, J., & Pásková, M. (Eds). (2012). *Výkladový slovník cestovního ruchu*. Praha: Linde

Zákony:

Zákon č. 89/2012 Sb., Občanský zákoník

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a související předpisy

Zákon č. 561/2004 Sb., Školský zákon

Vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

10 SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

OBRÁZKY

Obrázek 1. Vybrané druhy cestovního ruchu	9
Obrázek 2. Instituce pořádající organizovaný cestovní ruchu dětí a mládeže	19
Obrázek 3. Účast na letním táboře	48
Obrázek 4. Účast na letním táboře – porovnání respondentů z města a venkova	49
Obrázek 5. Kdo rozhoduje při volbě tábora - město a venkov	50
Obrázek 6. Kdo rozhoduje při volbě tábora – 5. a 7. třída	50
Obrázek 7. Kde jsi získal první informace o konání tábora?	51
Obrázek 8. Organizace, které respondenti navštěvují během roku	52
Obrázek 9. Jakého typu tábora se respondenti účastní	52
Obrázek 10. Účast na příměstských táborech z hlediska věku	53
Obrázek 11. Na jakou činnost byl tábor zaměřený	54
Obrázek 12. Jiné zaměření tábora	54
Obrázek 13. Druhy sportů uváděné respondenty z venkova	55
Obrázek 14. Druhy sportů uváděné respondenty z města	55
Obrázek 15. Délka tábora	56
Obrázek 16. Ubytování na táboře	57
Obrázek 17. Poplatek za tábor	57
Obrázek 18. Poplatek za tábor dle proměnných	58
Obrázek 19. Spokojenost respondentů s táborem	59

TABULKY

Tabulka 1. Výhody (x) příměstského a pobytového tábora	28
Tabulka 2. Počty táborů a účastníků dle pořadatele – neziskový sektor	39
Tabulka 3. Počty táborů a účastníků dle pořadatele – ziskový sektor	39
Tabulka 4. Ceny táborů dle vybraných organizátorů	42
Tabulka 5. Sběr dat v jednotlivých školách	46
Tabulka 6. Výzkumný soubor	48
Tabulka 7. Kolikrát byl respondent na táboře	49
Tabulka 8. Jiná délka trvání tábora	56

11 PŘÍLOHY

Příloha 1 - Anketní lístek

D O T A Z N Í K

Dobrý den,
prosím Tě o vyplnění následujícího dotazníku, který je zaměřen na tvou účast nebo neúčast na letním táboře. Dotazník je zcela anonymní, proto prosím nepřipisuj své jméno. Informace, které získám, budou použity pouze pro účely diplomové práce. **Vybranou odpověď zakřížkuj nebo čitelně vypiš. Pokud jsi byl/a na více táborech, odpovědi piš na tábor z letošního léta.**

1. Jsem:

- ☐ chlapec
- ☐ dívka

2. Navštěvuji:

- ☐ 5. třídu
- ☐ 7. třídu

3. Bydlím:

- ☐ ve městě
- ☐ na venkově

4) Už jsi někdy byl/a na letním táboře?

- ☐ ano (napíš kolikrát)
- ☐ ne
- ☐ ne, ale rád/a bych jel/a

(jestli ano, pokračuj dál, jestli ne, dotazník odevzdej)

5) Jak sis tábor vybíral/a?

- ☐ tábor jsem si vybral/a sám
- ☐ tábor mi vybrali rodiče
- ☐ tábor jsem vybíral/a společně s rodiči

6) Kde jsi získal/a první informace o konání tábora?

- ☐ z letáku nebo plakátu
- ☐ na internetu
- ☐ na doporučení známých, příbuzných a kamarádů
- ☐ jel/a jsem s organizací (s oddílem), který navštěvuji během roku
(napíš název organizace)
- ☐ Jinak – napíš jak

7) Na jakém typu tábora jsi byl/a?

- ☐ příměstském (bez přenocování)
- ☐ pobytovém (přenocování na jednom místě ve stanech, chatkách nebo budově)
- ☐ putovním (přenocování na různých místech)

8) Na jakou činnost byl tábor zaměřený?

- ☐ sportovní – napiš druh sportu
- ☐ vzdělávací (tábor jazykový, počítačový, technický...)
- ☐ uměleckou (tábor taneční, hudební, výtvarný, divadelní ...)
- ☐ na pobyt v přírodě
- ☐ všestrannou
- ☐ jinou – napiš jakou

9) Jak dlouho tábor trval?

- ☐ 5 dní
- ☐ 7 dní
- ☐ 14 dní
- ☐ 21 dní
- ☐ jinak dlouho:

10) Kde jsi byl/a na táboře ubytovaný/á?

- ☐ budova (ubytovna, hotel, penzion)
- ☐ chatka
- ☐ stan

11) Jaká byla přibližná cena tábora?

- ☐ 1000 – 2000 Kč
- ☐ 2000 – 3000 Kč
- ☐ 3000 – 4000 Kč
- ☐ nad 4000 Kč
- ☐ nevím

12) Jak se ti na táboře líbilo?

- ☐ líbilo a rád/a bych jel/a znovu
- ☐ líbilo, ale rád/a bych zkusil/a i jiný tábor
- ☐ nelíbilo, ale na jiný tábor pojedu
- ☐ nelíbilo, už nikdy na tábor nepojedu

Děkuji za Tvůj čas strávený vyplněním dotazníku.

Příloha 2 - Okres Ústí nad Orlicí s vyznačením míst realizace výzkumu

	Město	Počet obyvatel
1.	Ústí nad Orlicí	14322
2.	Vysoké Mýto	12419
3.	Lanškroun	10083
4.	Žamberk	6059
5.	Jablonné nad Orlicí	3301

	Venkov	Počet obyvatel
1.	Dolní Dobrouč	2580
2.	Libchavy	1698
3.	Horní Čermná	983
4.	Sopotnice	938
5.	Tatenice	851
6.	Damník	708
7.	Těchonín	607

Příloha 3 - Pořadatelé letních táborů v okrese Ústí nad Orlicí

Organizace s více místy působnosti	typ tábora	zaměření
Junák – český skaut	pobytové	pobyt v přírodě
Střediska volného času	příměstské pobytové	všestranné
Sokol	pobytové	všestranné sportovní
Sdružení dobrovolných hasičů	pobytové příměstské	všestranné sportovní
Pionýr	pobytové	různé
Rodinná centra	pobytové příměstské	všestranné
Tělovýchovné jednoty	příměstské pobytové	všestranné sportovní
Farní sbory Českobratrské církve	pobytové	všestranné
Ostatní organizace	typ tábora	zaměření
1. jazyková UO, Ústí nad Orlicí	pobytové příměstské	jazykové
CEMA, Žamberk	příměstské	všestranné
Holmes English, Ústí nad Orlicí	pobytové	jazykové
IdeaHELP a OSJO, Žamberk	pobytové	počítačový
INLINE Ústí nad Orlicí	příměstské	sportovní
Kamarádi z.s. Jablonné nad Orlicí	pobytové	všestranné
Kujebák, Choceň	pobytové	všestranné
Ranč Oklahoma, Hrádek	pobytové	jezdeckví
Spolek proti nudě, Vraclav	pobytové	všestranné
Spolek Venuše, Vysoké Mýto	pobytové	všestranné
Táborové jízdy, Žamberk	pobytové	pobyt v přírodě
The trip to fancy, z.s., Brandýs nad Orlicí	pobytové putovní	všestranné vodácký
TO Vosí údolí, Lanškroun	pobytové	všestranné
Základní kynologická organizace (ZKO) Žamberk	pobytové	kynologie
ZV OSŽ - Tábor Ráj	pobytové	všestranné